

MASTERPLAN (DOOR)ONTWIKKELING SPORTVOORZIENINGEN

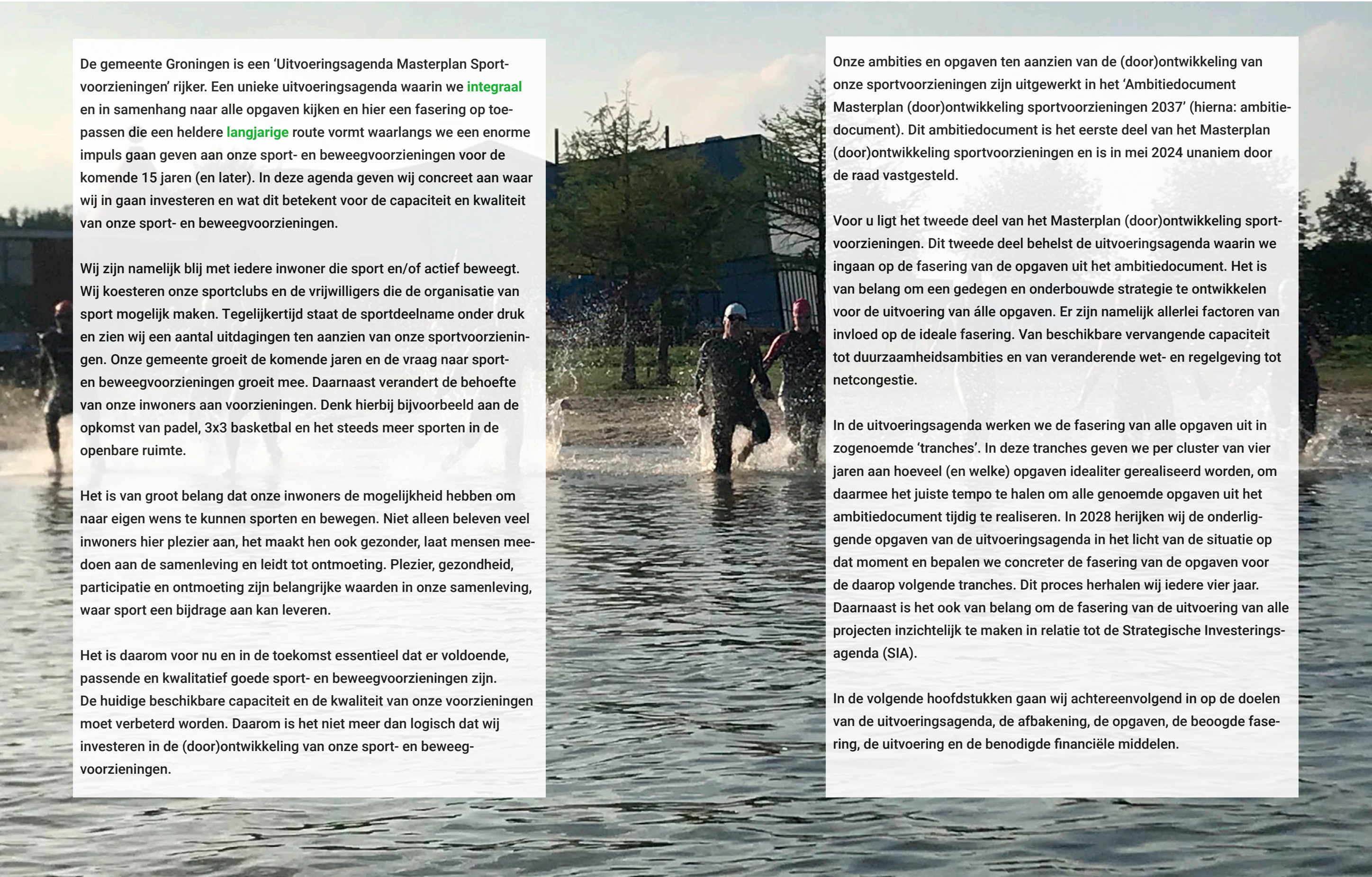
DEEL 2: UITVOERINGSAGENDA

SPORT/50

MASTERPLAN
(DOOR)ONTWIKKELING
SPORTVOORZIENINGEN
DEEL 2:
UITVOERINGSAGENDA

AANLEIDING EN URGENTIE

De gemeente Groningen is een 'Uitvoeringsagenda Masterplan Sportvoorzieningen' rijker. Een unieke uitvoeringsagenda waarin we integraal en in samenhang naar alle opgaven kijken en hier een fasering op toepassen die een heldere langjarige route vormt waarlangs we een enorme impuls gaan geven aan onze sport- en beweegvoorzieningen voor de komende 15 jaren (en later). In deze agenda geven wij concreet aan waar wij in gaan investeren en wat dit betekent voor de capaciteit en kwaliteit van onze sport- en beweegvoorzieningen.

Wij zijn namelijk blij met iedere inwoner die sport en/of actief beweegt. Wij koesteren onze sportclubs en de vrijwilligers die de organisatie van sport mogelijk maken. Tegelijkertijd staat de sportdeelname onder druk en zien wij een aantal uitdagingen ten aanzien van onze sportvoorzieningen. Onze gemeente groeit de komende jaren en de vraag naar sport- en beweegvoorzieningen groeit mee. Daarnaast verandert de behoefte van onze inwoners aan voorzieningen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de opkomst van padel, 3x3 basketbal en het steeds meer sporten in de openbare ruimte.

Het is van groot belang dat onze inwoners de mogelijkheid hebben om naar eigen wens te kunnen sporten en bewegen. Niet alleen beleven veel inwoners hier plezier aan, het maakt hen ook gezonder, laat mensen meedoen aan de samenleving en leidt tot ontmoeting. Plezier, gezondheid, participatie en ontmoeting zijn belangrijke waarden in onze samenleving, waar sport een bijdrage aan kan leveren.

Het is daarom voor nu en in de toekomst essentieel dat er voldoende, passende en kwalitatief goede sport- en beweegvoorzieningen zijn. De huidige beschikbare capaciteit en de kwaliteit van onze voorzieningen moet verbeterd worden. Daarom is het niet meer dan logisch dat wij investeren in de (door)ontwikkeling van onze sport- en beweegvoorzieningen.

Onze ambities en opgaven ten aanzien van de (door)ontwikkeling van onze sportvoorzieningen zijn uitgewerkt in het 'Ambitiedocument Masterplan (door)ontwikkeling sportvoorzieningen 2037' (hierna: ambitiedocument). Dit ambitiedocument is het eerste deel van het Masterplan (door)ontwikkeling sportvoorzieningen en is in mei 2024 unaniem door de raad vastgesteld.

Voor u ligt het tweede deel van het Masterplan (door)ontwikkeling sportvoorzieningen. Dit tweede deel behelst de uitvoeringsagenda waarin we ingaan op de fasering van de opgaven uit het ambitiedocument. Het is van belang om een gedegen en onderbouwde strategie te ontwikkelen voor de uitvoering van alle opgaven. Er zijn namelijk allerlei factoren van invloed op de ideale fasering. Van beschikbare vervangende capaciteit tot duurzaamheidsambities en van veranderende wet- en regelgeving tot netcongestie.

In de uitvoeringsagenda werken we de fasering van alle opgaven uit in zogenoemde 'tranches'. In deze tranches geven we per cluster van vier jaren aan hoeveel (en welke) opgaven idealiter gerealiseerd worden, om daarmee het juiste tempo te halen om alle genoemde opgaven uit het ambitiedocument tijdig te realiseren. In 2028 herijken wij de onderliggende opgaven van de uitvoeringsagenda in het licht van de situatie op dat moment en bepalen we concreter de fasering van de opgaven voor de daarop volgende tranches. Dit proces herhalen wij iedere vier jaar. Daarnaast is het ook van belang om de fasering van de uitvoering van alle projecten inzichtelijk te maken in relatie tot de Strategische Investeringsagenda (SIA).

In de volgende hoofdstukken gaan wij achtereenvolgend in op de doelen van de uitvoeringsagenda, de afbakening, de opgaven, de beoogde fasering, de uitvoering en de benodigde financiële middelen.

DOELEN

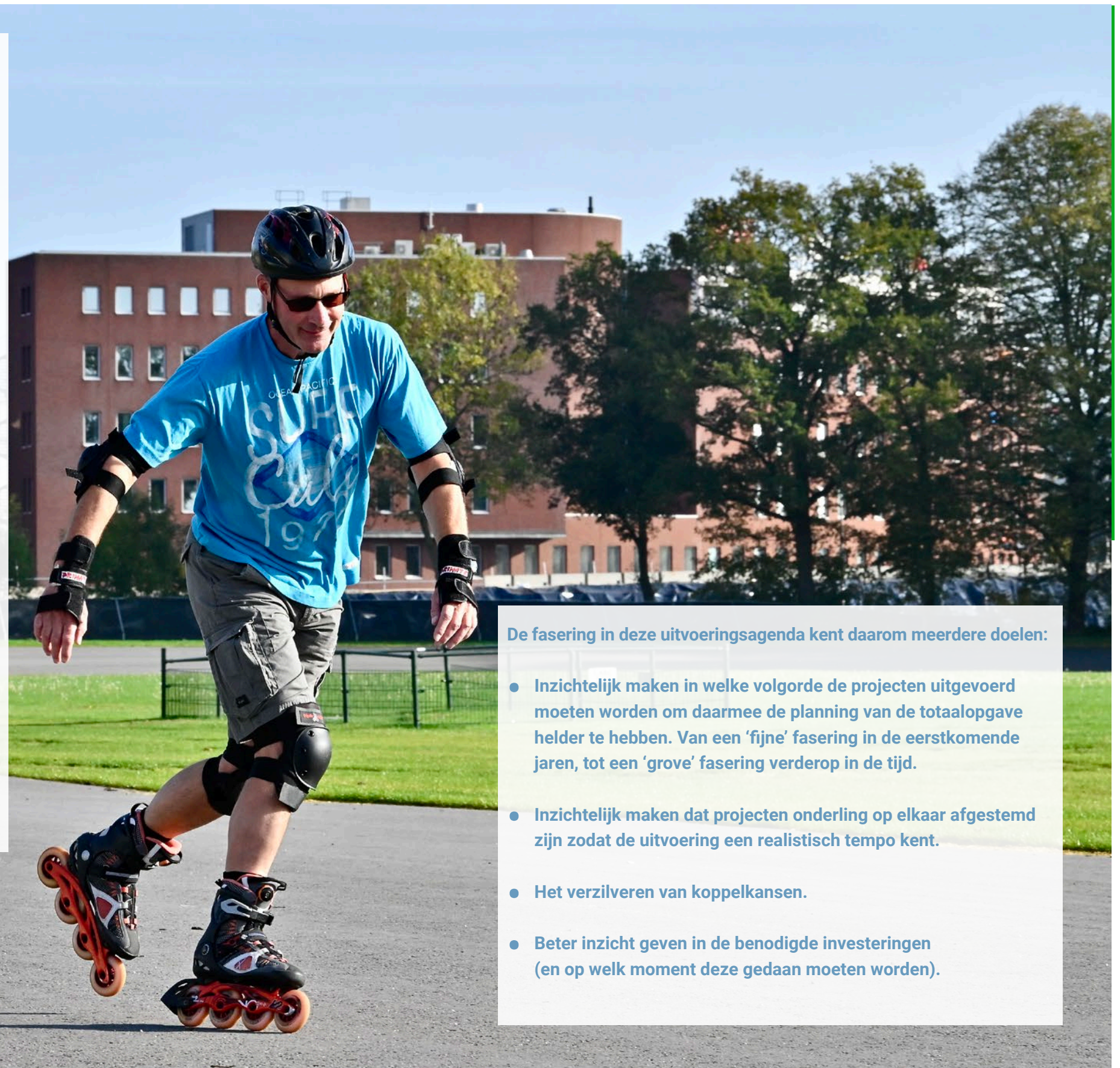
In het ambitiesdocument staan onze beleidsmatige uitgangspunten uitgewerkt, welke het kader vormen voor hoe wij de opgaven voor de (door)ontwikkeling van onze sportvoorzieningen beschouwen. In de opgaven maken wij onderscheid tussen **uitbreiding, vervanging, verbetering** en **verduurzaming**.

In het bepalen van de uitbreidingsopgaven zijn specifieke referentienormen bepaald voor de buitensportvoorzieningen, binnensportvoorzieningen en de sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte. Op basis van deze normen zijn de toekomstige opgaven berekend per type voorziening.

Voor het bepalen van de opgaven in vervanging, verbetering en verduurzaming haken we qua kaders aan op het Integraal toekomstperspectief voor accommodaties voor bewegingsonderwijs en binnensport (IABB), welke in 2021 is opgesteld. Hierin staat al aangegeven dat het sportvastgoed relatief oud is en dus om meerdere redenen toe is aan renovatie of vervanging. Daarom hanteren we de ambitie om de gemiddelde leeftijd van het sportvastgoed niet verder te laten oplopen. Daarnaast wordt aangehaakt op het tempo van het Scholenplan 'Gro Up' (voorheen Integraal Huisvestingsplan onderwijs – IHP) voor wat betreft uitbreiding, vervanging en verbetering van de binnensportvoorzieningen die binnen de scope van het scholenplan vallen. Voor panden die buiten de scope van 'Gro Up' vallen (al het sportvastgoed dat niet gekoppeld is aan een school), dienen we een eigen fasering te bepalen en nemen we dus mee in deze uitvoeringsagenda.

Ten aanzien van de verduurzaming van het sportvastgoed volgen we de ambities van de 'Routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed'. In deze routekaart zijn de ambities voor de duurzaamheidsopgave van de gemeente vastgelegd. Voor de fasering en financiering van het verduurzamen van het sportvastgoed worden de uitgangspunten van de routekaart meegenomen in deze uitvoeringsagenda.

De verschillende opgaven (uitbreiding, vervanging, verbetering en verduurzaming) kennen dus specifieke uitgangspunten en ook een eigen tempo en vragen daarom per opgave maatwerk in de uitwerking. Om deze specifieke faseringen goed tot elkaar te laten verhouden is het nodig om deze integraal te beschouwen. Hiermee komen we tot een realistische fasering die ook uitvoerbaar is.

De fasering in deze uitvoeringsagenda kent daarom meerdere doelen:

- Inzichtelijk maken in welke volgorde de projecten uitgevoerd moeten worden om daarmee de planning van de totaalopgave helder te hebben. Van een 'fijne' fasering in de eerstkomende jaren, tot een 'grove' fasering verderop in de tijd.
- Inzichtelijk maken dat projecten onderling op elkaar afgestemd zijn zodat de uitvoering een realistisch tempo kent.
- Het verzilveren van koppelkansen.
- Beter inzicht geven in de benodigde investeringen (en op welk moment deze gedaan moeten worden).

AFBAKENING

Onze inwoners sporten en bewegen op diverse manieren. Van suppen in de Diepenring tot hockeyen in Haren, en van zaalvoetballen in de Tiggelhal in Ten Boer tot basketballen op een dreamcourt in het Noorderplantsoen. Deze veelzijdigheid aan sportbeoefening kenmerkt de huidige tijd waarin wij leven. Waar men vroeger bijna automatisch lid werd van een sportvereniging, sporten tegenwoordig steeds meer mensen bij een sportschool of gaan zij sporten in de openbare ruimte. Zoals ook in onze Sport- en bewegvisie 2021+ is opgenomen, maken wij onderscheid in verschillende manieren van sporten en bewegen: spelen bij de jongste jeugd, sportief bewegen, recreatiesport en prestatiesport.

Met het aanbod van onze sport- en beweegvoorzieningen proberen wij zo goed mogelijk in te spelen op voorgenoemde trends en manieren van sporten en bewegen. Echter, dit betekent niet dat wij kunnen voorzien in voorzieningen voor álle behoeften van onze inwoners. Daarom kaderen we af welke sport- en beweegvoorzieningen wij meenemen in de opgaven die centraal staan in deze uitvoeringsagenda.

3.1 GEMEENTELIJK EIGENDOM

Deze uitvoeringsagenda is gericht op de fasering van de (door)ontwikkeling van de gemeentelijke sportvoorzieningen en welke gemeentelijke investeringen hiermee gepaard gaan. We beperken ons in de uitvoeringsagenda daarom tot sportvoorzieningen waar we als gemeente eigenaar van zijn. Dit kunnen voorzieningen in de openbare ruimte zijn of voorzieningen die verhuurd worden aan sportclubs.

Of investeringen in vervanging, verbetering of verduurzaming voor een voorziening meegenomen worden in de uitvoeringsagenda hangt dus samen met de eigendomsconstructie en de daaraan gekoppelde afspraken over onderhoud en beheer. Bij een aantal voorzieningen is dit langjarig middels recht van opstal of een erfpachtconstructie bij een sportclub belegd en zodoende nemen wij dit niet mee in onze opgaven. Bij de meeste sportvoorzieningen ligt het eigendom wel bij de gemeente en nemen wij deze dus wel mee in de opgaven in deze uitvoeringsagenda.

Het ontwikkelen, beheren en onderhouden van speeltuinen valt onder regulier beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Uitbreiding, vervanging, verbetering en verduurzaming van speeltoestellen in de openbare ruimte valt daardoor in de jaarlijkse schouw- en onderhoudsprogramma's van onze openbare ruimte en nemen wij daarom niet mee in de fasering van de uitvoeringsagenda.

3.2 TOPSPORT/ BREEDTESPORT

Onze topsportclubs maken voor hun wedstrijden gebruik van specifieke voorzieningen. Donar en Lycurgus spelen in Martiniplaza, GIJS in Karding en FC Groningen in de Euroborg. De trainingen van deze clubs vinden vaak bij andere voorzieningen plaats. Daar waar zowel topsport als breedtesport (als onderwijs) gebruik maken van dezelfde voorzieningen, streven wij naar optimale benut-

ting van de voorzieningen. Hiervoor hanteren wij de toewijzingsregels uit ons Meerjarenprogramma Sport & Bewegen 2021-2025.

Ten aanzien van onze talenten die sporten bij een Regionaal TrainingsCentrum (RTC) is tevens het uitgangspunt dat zij gebruik maken van 'reguliere' sportvoorzieningen. Daar komt bij dat ieder RTC zijn eigen normen en uitgangspunten hanteert voor wat betreft de sport-specifieke trainings- en wedstrijdstandigheden. In samenwerking met Topsport NOORD monitoren we deze specifieke behoeften.

In deze uitvoeringsagenda doen wij geen uitspraken over de doorontwikkeling van specifieke voorzieningen voor topsport en/of talentontwikkeling. In de doorontwikkeling van de projecten 'Sportcentrum Karding' en 'Martini-plaza' wordt hier wel aandacht aan besteed. Deze projecten kennen echter een eigen traject, met een eigen investeringsbehoefte en een eigen route richting raad en college.

3.3 COMMERCIËLE SPORTAANBIEDERS

Bij te ontwikkelen sportvoorzieningen streven we naar een stapeling van functies en multifunctioneel gebruik. Omdat we weten dat er een grote behoefte is aan sporten in commercieel verband en deze commerciële sportaanbieders goed in staat blijken om inactieve inwoners te bereiken, reserveren we waar mogelijk ruimte voor commercieel sportaanbod in de planontwikkeling van nieuwe sportvoorzieningen (denk aan fitness, bootcamp, outdoor sports, etc.). Uitgangspunt hierbij is dat het commerciële aanbod het maatschappelijke- of clubaanbod niet verdringt maar dat het elkaar aanvult en de bundeling van functies op één locatie elkaar versterkt. Zo zien we bijvoorbeeld een sportschool in de nabijheid van een hockey- of voetbalclub als versterkend, doordat leden van de clubs bij slecht weer (of in de wintermaanden) ook aanvullend kunnen trainen bij de sportschool. Of, kunnen ouders van kinderen die sporten bij de club, tijdens de training van hun kind zelf gaan sporten bij de sportschool. We creëren ruimte en verbinden. Het realiseren en exploiteren van de voorzieningen voor commercieel gebruik is aan de ondernemer zelf. Het is lastig om hierin een strikte definitie van 'commerciële sport' te hanteren. Echter, daar waar middels een onderneming het streven is om winst te maken, zien wij dit als commercieel sportaanbod. Gezien de wet 'markt en overheid' gelden er ook regels ten aanzien van het samenwerken of faciliteren van dergelijke ondernemingen door een overheid. Deze regels respecteren wij.

3.4 KOPPELKANSSEN

De beschikbare openbare/of te ontwikkelen ruimte in onze gemeente neemt steeds verder af, waardoor de druk op de aanwezige voorzieningen ook groter wordt. Daarom is ons uitgangspunt bij het ontwikkelen van sportvoorzieningen dat wij zoveel mogelijk streven naar multifunctionaliteit. Hiermee is het mogelijk om verschillende doelgroepen te 'bedienen' maar dit zorgt ook voor een betere benutting van de voorzieningen en dus minder leegstand.

Bij het (door)ontwikkelen van onze binnensportvoorzieningen vinden deze koppelkansen met het onderwijs, zoals primair en voortgezet onderwijs (PO, VO) en het MBO (en ontwikkeling campussen) al plaats. Dit gebeurt onder andere door afstemming met het Scholenplan 'Gro Up'. We kijken in de samenwerking met 'Gro Up' bij de vervanging en nieuwbouw van voorzieningen voor bewegingsonderwijs (PO/VO) naar de mogelijkheid te upgraden naar extra ruimte voor breedtesport, in de vorm van sporthallen of sportzalen. Hiermee zorgen we voor efficiënt gebruik van het vastgoed, een optimale bezetting van de capaciteit en een aantrekkelijke exploitatie.

Ook bij het (door)ontwikkelen van onze andere sportvoorzieningen kijken we naar de mogelijkheden om het gebruik en de benutting te optimaliseren. Zoals gezegd is het daarbij ook denkbaar om te kijken naar functiemenging van openbare en meer commerciële voorzieningen.

3.5 AANVULLENDE AMBITIES

De afbakening in voorgaande paragrafen leidt tot een overzichtelijk areaal aan sport- en beweegvoorzieningen welke wij meenemen in de opgaven die centraal staan in deze uitvoeringsagenda. Deze opgaven gelden voor ons als basisscenario. Wij hebben namelijk niet de illusie dat de wereld de komende 15 jaar niet verandert, of dat behoeften van onze inwoners gelijk blijven in deze periode.

Mocht het noodzakelijk worden om wijzigingen door te voeren in de opgaven van de (door)ontwikkeling van onze sport- en beweegvoorzieningen, zullen wij dat doen. Ook als er aanvullende ambities vanuit onze inwoners en/of sportclubs ontstaan, dan nemen wij deze altijd serieus. Het Masterplan (door)ontwikkeling sportvoorzieningen maakt dat wij dergelijke ontwikkelingen integraal kunnen beschouwen en hier keuzes in kunnen maken.

OPGAVEN

In dit hoofdstuk schetsen we de opgaven uit het ambitiedocument voor de (door)ontwikkeling van onze sportvoorzieningen. Achtereenvolgend gaan we in op de buitensport, binnensport, beweegvoorzieningen in de openbare ruimte inclusief Urban Sports en ten slotte de zwem- en ijsvoorzieningen.

4.1 BUITENSPORT

In het ambitiedocument zijn de opgaven voor de buitensport weergegeven. Om de opgaven ten aanzien van de uitbreiding te bepalen, zijn in het ambitiedocument referentienormen bepaald. Op basis van deze referentienormen en de beoogde bevolkingsgroei, is berekend hoeveel vierkante meters buitensportvoorzieningen gerealiseerd dienen te worden. Daarnaast hebben we in het ambitiedocument aangegeven hoe onze buitensportvoorzieningen nog beter benut kunnen worden en welke optimalisaties hiervoor nodig zijn. Ten slotte is aangegeven dat er voor de vervanging, verbetering en verduurzaming van het buitensportvastgoed (clubgebouwen, kleedkamers en andere opstallen) wordt aangehaakt bij de uitgangspunten die voor de binnensportvoorzieningen gelden vanuit het Integraal toekomstperspectief Accommodaties Bewegingsonderwijs en Binnensport (IABB) en ‘Gro Up’.

4.1.1 UITBREIDING

In het ambitiedocument is de uitbreidingsvraag gemeentebreed berekend. Daarbij is geconstateerd dat er met name in het stedelijke en groen-stedelijke woonmilieu een uitbreidingsopgave is. Deze opgave wordt dan ook in gezamenlijkheid beschouwd, aangezien het zeer lastig is om in het stedelijke woonmilieu (binnenstad) uitbreidings-

mogelijkheden te realiseren voor buitensportvoorzieningen. Daarom gaan wij ervan uit dat met name in het groen-stedelijke woonmilieu de uitbreiding gerealiseerd dient te worden om hiermee het voorzieningenaanbod gelijk op te laten lopen met de verwachte bevolkingsgroei. Denk hierbij aan de uitbreidingswijken Meerstad (met alle aangrenzende ontwikkelingen) en De Nieuwe Held.

We zien in het dorpse woonmilieu (Ten Boer en Haren) een lichte krimp in het aantal inwoners en daarom ook een lichte krimp in de benodigde sportieve ruimte. We zetten hier in op het behoud van de sportvoorzieningen en doorontwikkeling in kwalitatieve zin. De aanwezige voorzieningen dienen ook hier goed aan te sluiten bij de veranderende behoefte om te sporten en bewegen. Aangezien er waarschijnlijk enige overcapaciteit kan ontstaan op de sportparken, is het ook denkbaar dat deze capaciteit gebruikt kan worden door (toekomstige) inwoners van de uitbreidingsgebieden. Dat zou theoretisch wellicht kunnen. Echter, mensen zijn geneigd te sporten in de nabijheid van waar zij wonen. In de praktijk is het daarom minder realistisch dat inwoners van de uitbreidingsgebieden (in het stedelijke en groen-stedelijke woonmilieu) gebruik gaan maken van sportvoorzieningen in de dorpen.

Gemeentebreed levert de beoogde bevolkingsgroei (in het stedelijke en groen-stedelijke woonmilieu) een totale uitbreidingsvraag op die hieronder in tabel 1 is weergegeven.

TABEL 1 – OPGAVE UITBREIDING VIERKANTE METERS BUITENSPORT OP BASIS VAN BEVOLKINGSGROEI

Gemeente Groningen	Totaal aantal inwoners	Totaal oppervlakte buitensport (m²)	Aantal inwoners stedelijk + groen-stedelijke woonmilieu	Aanwezige / benodigde oppervlakte buitensport (m²)	Extra oppervlakte nodig voor groei van de gemeente ^a (m²)
2022	234.893	708.601	206.966	466.899	
2027	246.206	725.773	218.884	489.348	22.449
2032	256.125	746.168	229.457	515.380	26.032
2037	264.973	768.979	238.514	540.001	24.622

a. Dit betreft de benodigde groei in oppervlakte buitensport in het stedelijke en groen-stedelijke woonmilieu. Het gaat hier om de extra vierkante meters ten opzichte van de vijf jaar ervoor. De lichte krimp in het dorpse woonmilieu (Ten Boer en Haren) laten wij hier buiten beschouwing.

We zien deze opgave als realistische ondergrens voor de benodigde uitbreiding van de buitensport-capaciteit. De uitkomsten van het Capaciteitsonderzoek sportaccommodaties 2024 tonen ons dat er op korte en middellange termijn in eerste instantie behoefte is aan extra hockey- en tennisvoorzieningen. Vervolgens zetten we ook in op extra voetbalcapaciteit, in de gebieden waar daar vraag naar is. Concreet geven de uitkomsten van het capaciteitsonderzoek de volgende richting:

TABEL 2 – UITBREIDING VOLGENS CAPACITEITSONDERZOEK SPORTACCOMMODATIES 2024

Sport	Uitbreiding volgens capaciteitsonderzoek 2024
Hockey	- Een nieuw sportpark met twee velden aan de oostzijde en/of de westzijde van Groningen-stad¹. - Het aanleggen van een extra veld op sportpark Zernike^a.
Tennis	Op de lange termijn vier tennisbanen in het oosten van de stad Groningen.
Voetbal	- Uitbreiden aantal velden in de gebiedsdelen Oost en West uit. In totaal gaat het om vier á vijf velden, die gelijkmatig tussen de twee gebiedsdelen kunnen worden verdeeld^b. - Vervangen van een natuurgrasveld door een kunstgrasveld op diverse sportparken.

a. Dit betreft een veld op het terrein van RuG en Hanze. We geven deze echter wel weer vanwege een eventuele toekomstige koppelkans.
b. Voor het voetbal hanteren we de praktische raming van Synarchis die zij gehanteerd hebben in de uitvoering van het Capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties 2024. De KNVB gaf ten tijde van de uitvoering van het capaciteitsonderzoek aan dat het om 6 à 7 velden zou gaan (op basis van de KNVB richtlijn) in 2040. Zie ook hoofdstuk 5 voor meer uitleg over beide ramingen.

We staren ons echter niet blind op alleen uitbreiden van hockey-, tennis- en voetbalcapaciteit. Daar waar duidelijk wordt (bijvoorbeeld vanuit een volgend capaciteitsonderzoek) dat ook bij andere sporten de capaciteit gaat knellen, houden wij hier rekening mee in het realiseren van toekomstige buitensportcapaciteit. Ten slotte zullen wij altijd, indien het tot concrete ontwikkeling van sportparken komt, bekijken welke vraag naar sport er in de betreffende gebieden speelt om daar op in te kunnen spelen.
¹ Een extra verehiging kan bovendien een positief effect op het aantal hockeyers in de gemeente Groningen hebben.

In een hoofdstuk 5 gaan we dieper in op welke toekomstige behoefte er naar bovengenoemde sporten is in de uitbreidingswijken.

4.1.2 VERBETERING, VERVANGING EN VERDUURZAMING

Er zijn meerdere opgaven ten aanzien van de verbetering. Enerzijds het beter benutten en laten aansluiten van de buitensportvoorzieningen op de omgeving (open sportparken) en anderzijds op het meer multifunctioneel gebruiken van de sportparken. We streven naar optimaal en multifunctioneel gebruik van de voorzieningen daar waar deze ook voor ander gebruik dan alleen de sport ingericht kunnen worden. Daarnaast verkennen we ook de mogelijkheid om sportvelden multifunctioneel in te richten (functionele verbetering), waardoor meerdere sport(variant)en op dezelfde voorziening kunnen trainen en/of wedstrijden spelen.

Echter, wij zien ‘verbetering’ ook als het kwalitatief up-to-date houden van het vastgoed. Daarin nemen wij ook de opgaven ten aanzien van de vervanging en verduurzaming integraal mee. Voor dit ‘buiten-sportvastgoed’ haken we aan op de uitgangspunten (en het tempo) van de vervanging, verbetering en verduurzaming van de binnensportvoorzieningen. In paragraaf 4.2.2 geven we inzicht in welke uitgangspunten wij hanteren om de fasering van deze opgaven te onderbouwen.

Op het gebied van verduurzaming zien wij een aantal sportspecifieke landelijke ontwikkelingen op ons afkomen. Zo is de KNHB (hockeybond) beleid aan het opstellen ten aanzien van het gebruik van watervelden. De grote hoeveelheden water die deze velden per seizoen nodig hebben, is op lange termijn niet houdbaar. Ook bij de KNVB (voetbalbond) spelen ontwikkelingen op het gebied van de TPE-ingestrooide velden en de alternatieven hiervoor. Bij de (door)ontwikkeling van onze voorzieningen houden wij rekening met sport specifieke verduurzamingsmogelijkheden. Wij volgen deze ontwikkelingen op de voet en houden hierover contact met de verschillende sportbonden.

4.2 BINNENSPORT

Veel van de gemeentelijke binnensportvoorzieningen dienen een dubbel doel. Overdag worden zij gebruikt voor bewegingsonderwijs door het primair of voortgezet onderwijs, vanaf de namiddag worden deze voorzieningen door (breedte)sporters gebruikt. Daarom kijken we voor de uitbreiding, verbetering, vervanging en verduurzaming van de binnensportvoorzieningen naar twee lijnen. Enerzijds de sportvoorzieningen in eigendom en beheer door Sport050. Anderzijds hebben we te maken met sportvoorzieningen die in eigendom en beheer zijn bij de schoolbesturen en die daarom zijn opgenomen in het Scholenplan ‘Gro Up’. Daarom loopt de uitvoering van alle binnensportvoorzieningen via het Scholenplan ‘Gro Up’ én de uitvoeringsagenda (door)ontwikkeling sportvoorzieningen.

In het coalitieakkoord 2022-2026 is gekozen om middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het Scholenplan ‘Gro Up’. Kern van deze uitvoering is in grote lijnen dat het uitvoeringstempo voor de aanpak van de sportaccommodaties (die gekoppeld zijn aan onderwijsgebouwen) gekoppeld wordt aan het uitvoeringsritme van het Scholenplan ‘Gro Up’ en wordt uitgebreid met de nieuwbouwopgave als gevolg van gemeentelijke groei (capaciteitstekort). Het betreft dus niet alleen vervanging van al bestaande sportaccommodaties, maar ook areaaluitbreiding. In de uitvoering van ‘Gro Up’ wordt in de periode tot 2039 circa de helft van de gymzalen en andere binnensportaccommodaties (gekoppeld aan onderwijsgebouwen) vernieuwd en wordt voorzien in areaaluitbreiding. Via de gemeentebegroting 2023 zijn de middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering hiervan voor de periode tot en met 2027. Waarmee tevens de bouw en exploitatie van één extra sporthal kan worden gedekt.

Onderdeel van deze uitvoeringsagenda zijn dus de binnensportvoorzieningen die buiten het Scholenplan ‘Gro Up’ vallen.

4.2.1 UITBREIDING

Het knelt in onze binnensportcapaciteit. Clubs kampen met wachtlijsten en sommige clubs trainen verdeeld over meer dan 10 locaties. Dit komt de clubbinding en ontwikkeling van de binnensport niet ten goede. Ook zijn er clubs die trainen of wedstrijden spelen in voorzieningen die qua afmetingen of faciliteiten niet optimaal zijn. Voor de uitbreiding van binnensportcapaciteit is het nogmaals goed om te benoemen dat er vanuit de sport bezien met name behoefte is aan sportzalen en sporthallen waarin ook breedtesport goed beoefend kan worden. Vanuit het Capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties 2024 is bekend dat er overcapaciteit zit in onze gymzalen. Reden hiervoor is dat de gymzalen door hun grootte niet altijd goed te gebruiken zijn voor breedtesport. Daarbij zijn er een aantal gymzalen die niet tot nauwelijks gebruikt worden. Niet door bewegingsonderwijs en niet door breedtesport. Op korte en langere termijn is er daarom behoefte aan uitbreiding van sportzaal- en sporthalruimte ten behoeve van breedtesport met daarbij een tribune en/of horeca, zodat deze voorzieningen ook beter voorzien in de behoeften van binnensportclubs.

TABEL 3 – ONDERSCHIED TUSSEN SPORTZALEN EN SPORTHALLEN¹

	Sportzaal	Sporthal
Afmetingen (b x l x h)	B1 – 16 x 28 x 7 B2 – 22 x 28 x 7 B3 – 32 x 28 x 7	C1 – 24 x 44 x 7 C2 – 28 x 48 x 7 C3 – 28 x 48 x 9
Mogelijk gebruik B1/B2/B3	lessen lichamelijke opvoeding 8/12/18 tafeltennistafels 3/3/6 badmintonvelden 1/2/2 volleybalvelden 1 basketbalveld	lessen lichamelijke opvoeding 20/26/26 tafeltennistafels 7/9/9 badmintonvelden 3/4/4 volleybalvelden 1/3/3 basketbalveld 1 combiveld ^a

a. Futsal-/ hand-/ korfbalveld, etc. Het veld van 20x40 m die voor de meeste sporten van toepassing zijn die in een sporthal hun wedstrijden dienen te spelen.

Voor het begrip geven we in tabel 3 het onderscheid qua afmetingen en mogelijk gebruik tussen een sporthal en sportzaal.

Het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties 2024 laat zien dat er op korte termijn sprake is van een duidelijk knelpunt met betrekking tot de sporthalcapaciteit voor sportclubs. Exclusief de uren voor tijdelijk en seizoensgebonden gebruik zoals zaalhockey, zijn op basis van de behoefte aan extra uren op korte termijn bijna twee sporthallen in Groningen-stad nodig. Op langere termijn is er behoefte aan bijna drie extra sporthallen, eentje extra ten opzichte van de korte termijn.

In het ambitiedocument hebben we iets specifiekere geraamd dan in het capaciteitsonderzoek en berekend dat er de komende jaren behoefte is aan twee extra sporthallen (waarvan één sporthal gefinancierd wordt vanuit IABB) en één extra sportzaal. Dit komt zo goed als overeen met de constatering in het capaciteitsonderzoek dat er ‘bijna drie’ extra sporthallen nodig zijn. Daarnaast gaven we aan dat het voor de hand liggend is een extra blaashal te realiseren om te voorzien in de behoefte van buitensportverenigingen aan (seizoensgebonden) binnensportcapaciteit.

1 In bijlage 1 is meer informatie te vinden over welke zaalafmetingen de diverse zaalsporten nodig hebben.

UITBREIDING DOOR KOPPELKANSSEN

Zoals in het ambitiedocument is aangegeven zijn de geraamde twee extra sporthallen, één extra sportzaal en één extra blaashal, de realistische ondergrens voor de uitbreiding van onze binnensportvoorzieningen. Voor extra uitbreiding (naast de twee extra sporthallen, één extra sportzaal en één extra blaashal) zien wij nog kansrijke mogelijkheden door slimme koppelkansen met het onderwijs. Wij zijn hierin echter wel afhankelijk van de ontwikkelingen vanuit het onderwijs en hebben zelf niet de regie op het tempo van deze ontwikkelingen. In het volgende hoofdstuk geven we meer inzicht in deze koppelkansen en maken ook concreet bij hoeveel accommodaties het mogelijk is om deze geschikt te maken voor breedtesport.

URBAN SPORTS HUB

Ook ten aanzien van de Urban Sports hebben we een ambitie benoemd die geschaard kan worden onder de uitbreiding van binnensportvoorzieningen. Een van de belangrijkste pijlers van de Urban Sports Agenda is namelijk het realiseren van een Urban Sports Hub. Deze Hub voorziet in een grote behoefte van de Urban Sports community. Deze doelgroep heeft op dit moment namelijk geen centrale volwaardige indoorvoorziening om te sporten en samen te komen, terwijl daar wel een grote vraag naar is. Er zijn wel enkele indoor voorzieningen voor Urban Sports in de gemeente maar deze zijn vooral

gericht op enkele Urban Sports en liggen verspreid door de gemeente. De kracht van een Urban Sport Hub ligt in de combinatie van verschillende functies waarbij sport, cultuur en ontmoeting elkaar versterken. Bij deze kruisbestuiving wordt de kracht van de Urban Sports cultuur nog meer benut.

In deze Hub is zowel indoor als outdoor ruimte voor sporten zoals skaten, BMX-en, freerunning, breakdance en 3x3 basketbal, maar ook voor (Urban) cultuur, zoals graffiti, spoken-word en muziek. Bij deze voorziening is ook ruimte voor horeca, evenementen en ondernemerschap beoogd. Al deze elementen kunnen een versterkende werking op elkaar hebben. Dat zien we ook bij verschillende succesvolle voorbeelden elders in het land, zoals Waalhallen in Nijmegen, Pier 15 in Breda en Area51 in Eindhoven. Aangezien een dergelijke Hub niet geheel gezien kan worden als urban sportvoorziening in de openbare ruimte, nemen we deze voorziening mee als binnensportvoorziening.

Om bovenstaande een stap verder te brengen, werken we aan een visie op een Urban Sports Hub, in nauwe samenwerking met het Urban Sport netwerk. De raad wordt hier dit jaar nog in meegenomen.

4.2.2 VERVANGING, VERBETERING, VERDUURZAMING

Er zijn circa 100 sportaccommodaties (binnensport, maar ook buitensportgebouwen en zwembaden) waar nog geen vervangings- of vernieuwingsprogramma voor bestaat. Deze accommodaties vallen buiten het uitvoeringsritme van het Scholenplan 'Gro Up' voor vervanging, verbetering en verduurzaming. Omdat wij te maken hebben met een sterk verouderd sportareaal, met veelal gebouwen uit de jaren '60, '70 en '80 zijn we vanuit alle richtingen, van de gebruikers tot de techniek en van verduurzaming tot richtlijnen vanuit de sportbonden, het erover eens dat hier investeringen hard nodig zijn. Om in deze opgave te voorzien, hebben wij voor deze sportvoorzieningen de ambitie geformuleerd om deze te laten voldoen aan het kwaliteitskader IABB (gelijk aan 'Gro Up')

én om de gemiddelde leeftijd van 37 jaar niet verder te laten oplopen. Met deze ambitie zorgen wij ervoor dat onze binnensportaccommodaties niet verder verouderen en er consolidatie op de leeftijd van het sportareaal ontstaat. Hiermee voorkomen we dat in de toekomst de verbeter- en vervangingsopgave alleen maar groter wordt en daardoor lastiger te realiseren.

De relatief oude voorzieningen bieden ook mogelijkheden. We weten namelijk dat een flink deel van de gymzalen behoorlijk op leeftijd is. Op het moment dat in een wijk of in twee aangrenzende wijken bijvoorbeeld twee of drie verouderde gymzalen staan, die vervangen of verbeterd moeten worden, kan overwogen worden om die door één sporthal of sportzaal te vervangen. Dit is wel afhankelijk van de locatie van de gymzalen en de waarde van deze voorzieningen voor het bewegingsonderwijs. Als dit in de verkenning in ogenschouw wordt genomen dan heeft deze vervanging nauwelijks gevolgen voor de spreiding van de bewegingsonderwijsvoorzieningen, maar zorgt wel voor een kwalitatieve verbetering, betere exploitatie en bovenal meer mogelijkheden voor de breedtesport.

Ten aanzien van de duurzaamheidsambitie sluiten we aan bij de door de raad vastgestelde uitgangspunten uit de 'Routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed'. Dit betekent dat we de gebouwen integraal verduurzamen in een ritme waarmee we voldoen aan de wettelijk gestelde eindtermijnen in 2030 en 2050. Inhoudelijk vullen we dit in door te stellen dat ieder gebouw moet voldoen aan de renovatiestandaard en er geen aardgas meer gebruikt wordt. Een gebouw dat aan de renovatiestandaard voldoet is dan energiezuinig en heeft een energielabel van minimaal A++.

Samenvattend kan er gesteld worden dat er voor onze sportvoorzieningen via verschillende lijnen aandacht besteed wordt aan de vervanging, verbetering en verduurzaming van de gemeentelijke panden en accommodaties (kantines, clubgebouwen, kleedruimtes, etc.). Om tot een afgewogen fasering te komen in de vervanging, verbetering en verduurzaming van het sportvastgoed, is het van belang om de vier uitvoeringslijnen op de pagina hiernaast integraal te beschouwen.

1 REGULIER BEHEER EN ONDERHOUD SPORTVASTGOED

Jaarlijks worden de panden door Sport050 onderhouden volgens de NEN 2767 in conditie 3 (het pand moet doelmatig gebruikt kunnen worden). Deze afspraken zijn vastgelegd in de vastgoednota en de financiële verordening en zegt dat we alleen bestaande elementen onderhouden en nieuw voor oud vervangen. Deze middelen zijn niet ingericht op verbeteringen, maar we kunnen de natuurlijke vervangingsmomenten in het meerjarenonderhoudsprogramma gebruiken bij de prioritering van, en als bijdrage aan de integrale aanpak.

2 VERDUURZAMING SPORTVASTGOED

We streven ernaar dat in 2050 alle sportgebouwen voldoen aan de renovatiestandaard en aardgasloos zijn. Alle panden die conform de huidige nieuwbouwregels recent vervangen zijn of vervangen worden, voldoen bij de vervanging automatisch aan deze norm. Voor de panden die tegen 2050 nog niet zijn vervangen, betekent dit dat ze integraal moeten worden verduurzaamd.

De ambities voor duurzaamheidsopgave van de gemeente zijn vastgelegd in de 'Routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed'. De fasering en financiering van het verduurzamen van de sportaccommodaties worden conform de routekaart meegenomen in deze uitvoeringsagenda.

3 FUNCTIONELE VERBETERING SPORTVASTGOED

Het periodiek functioneel verbeteren (upgraden/renoveren) van de panden. Idealiter zouden we een periodiek moment (om de ca. 20 jaar) willen aangrijpen om gekoppeld aan het Meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP) een pand te upgraden/renoveren waarbij we ook verbetering voor het gebruik en wensen van de gebruikers meenemen. Bijvoorbeeld het verbeteren van een ruimte zodat deze beter verhuurd kan worden of een renovatie van douches om ze op te frissen ook al zijn deze nog in de technische goede conditie alleen sterk verouderd in beleving en waardering van de gebruikers. De uitkomsten uit ons 'Klanttevredenheidsonderzoek sportaccommodaties', welke doorlopend wordt afgenomen, bieden hiervoor een waardevol inzicht. Deze acties zijn een beleidsmatige aanvulling op de kaders uit de financiële verordening en vragen om aanvullende kaders en financiering die zijn meegenomen in de aanpak.

4 VERNIEUWINGSPROGRAMMA SPORTVASTGOED

Wij hebben een sterk verouderd sportareaal. Onze panden zijn gebouwd in de jaren '60, '70 en '80 en zijn dringend aan vervanging toe. Op basis van de oppervlakte en bouwjaar worden al onze vastgoedobjecten (bij Sport050 in beheer) ingeschaald in categorieën om hiermee de gemiddelde leeftijd van de panden gelijk te houden op 37 jaar.

Per pand wegen we alle ontwikkelingen en bevindingen af. Deze kosten-batenanalyse maakt dat de keuze voor nieuwbouw soms de meest efficiënte oplossing is. Dit is zeker het geval als bijvoorbeeld de oppervlakte van de ruimten niet voldoet aan de richtlijnen en eisen van deze tijd. Dit is een constante afweging, waarbij we altijd de afweging voorleggen aan de raad als er om krediet wordt gevraagd.

Om de panden integraal toekomstbestendig aan te pakken wegen we per pand af wat hiervoor nodig is en beschouwen dit vervolgens integraal in de totaalopgave. In paragraaf 5.2 geven wij inzicht in de onderbouwing en uitkomsten van deze beschouwing die vervolgens per pand verder uitgewerkt wordt.

4.3 SPORT- EN BEWEEGVOORZIENINGEN IN DE OPENBARE RUIMTE

Wij gaan in Groningen voor een openbare ruimte die laag-drempelig uitnodigt tot sporten en bewegen. Met openbare sport- en beweegvoorzieningen die goed zijn ingebed in de omgeving, die inspelen op de behoeften van inwoners en van hoogwaardige kwaliteit zijn. In het ambitiedocument hanteren we een referentienorm van 1000 m² aan sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte per 1000 huishoudens. Daarbij maken we geen onderscheid tussen de verschillende typen voorzieningen in de openbare ruimte, terwijl er wel onderscheid is. Vandaar dat wij het van belang vinden eerst duidelijkheid te scheppen over welke typen voorzieningen het gaat.

Voorzieningen in de openbare ruimte kunnen opgesplitst worden in categorieën:

- **Grootstedelijke voorzieningen:** Deze hebben een wijk-overstijgende en soms regio-overstijgende functie. Dit zijn ook vaak grotere voorzieningen qua oppervlakte. Denk hierbij aan het skatepark in Stadspark, het mountainbike skillspark bij De Eems, freerunning parcours, pumptracks en grotere multi-courts (bijvoorbeeld playgrounds met meerdere functies of een Athletic Skills Garden).
- **Kleinere wijkvoorzieningen:** Deze hebben een primaire functie voor de wijk waarin deze voorzieningen liggen. Deze voorzieningen zijn meer verspreid over de gemeente dan de grootstedelijke voorzieningen en daardoor makkelijker te bereiken voor omwonenden. Denk hierbij aan, bootcamp voorzieningen, jeu de boules-baan, pannakooien en basketbalveldjes.
- **Beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte:** Dit zijn minder specifieke voorzieningen, maar het betreft de inrichting van onderdelen van de openbare ruimte. Denk hierbij aan parken, loop- en fietspaden en wateren. Deze inrichting komt tot stand in samenwerking met gebiedsontwikkeling, onderhouds- en vervangingsprogramma's van verschillende directies. Dit vraagt vooral om slim om te gaan met bestaande ruimte en middelen.

De diversiteit in deze voorzieningen is dus groot. In deze uitvoeringsagenda richten wij ons vooral op de opgaven ten aanzien van de kleinere wijkvoorzieningen en grootstedelijke wijkvoorzieningen. Vanuit onze actielijn Bewegende Stad en de Urban Sports Agenda zijn hier ook middelen voor beschikbaar. In deze uitvoeringsagenda ramen wij de fasering in uitbreiding, vervanging, verbetering en verduurzaming van de voorzieningen die gekoppeld zijn aan onze eigen portefeuille. Voor wat betreft de opgaven voor de voorzieningen die binnen andere programma's vallen, zien wij onze rol als aanjager voor het uitbreiden en verbeteren van de voorzieningen.

Vanwege deze wisselende verantwoordelijkheid is het ook lastig om voor het totale aantal voorzieningen een goede raming te geven qua uitbreiding, vervanging, verbetering en verduurzaming én bijbehorende financiering. Vandaar dat wij wel een totaalambitie en -opgave kunnen ramen in deze uitvoeringsagenda, maar voor de realisatie niet altijd de eindverantwoordelijkheid hebben.

4.3.1 UITBREIDING

Wij streven ernaar om per stadsdeel en gebied minimaal te voldoen aan de referentienorm van 1.000 m² beweegvoorzieningen in de openbare ruimte per 1.000 huishoudens. Ten tijde van het opstellen van het ambitiedocument was er nog onvoldoende zicht op het huidige aantal vierkante meters sportvoorzieningen in de openbare ruimte waardoor nog niet kon worden aangegeven hoe groot de opgave was. De afgelopen periode zijn deze voorzieningen in kaart gebracht en hebben we dit inzicht inmiddels wel.

Op dit moment hebben we in de gemeente Groningen 147.205 huishoudens. In de openbare ruimte hebben wij per stadsdeel de volgende vierkante meters aan verharde of aangelegde beweegvoorzieningen berekend. Op basis van het totaal is onderscheid te maken in kleinere wijkvoorzieningen en grootstedelijke voorzieningen, zoals te zien in tabel 4.

TABEL 4 – SPORT- EN BEWEEGVOORZIENINGEN IN OPENBARE RUIMTE PER STADSDEEL

Stadsdeel	Huishoudens ^a	Totale aantal vierkante meters (m²)	Waarvan kleine wijkvoorzieningen (m²)	Grootstedelijke voorzieningen (m²)
Oost	17.412	59.633	15.012	44.621
Zuid	35.776	14.312	10.007	4.305
West	28.115	20.373	16.417	3.956
Oude wijken	32.649	6.741	5.063	1.678
Centrum	19.921	1.414	1.038	376
Haren	10.106	2.791	461	2.330
Ten Boer	3.226	3.775	1.275	2.500
Totaal	147.205	109.039	49.273	59.766

a. huishoudens volgens buurtmonitor (peildatum 2024)

In de tabel zijn ook tijdelijke voorzieningen opgenomen, zoals een pumptrack in West en het Mountainbike skills-park in Oost, dat al de helft van het totale aantal vierkante meters in Oost beslaat. Dit geeft een vertekend beeld van de verdeling van de vierkante meters per stadsdeel. Er zijn daarnaast verschillende gebouwen met een maatschappelijke functie, zoals onderwijsinstellingen, waar ook openbare sport- en beweegvoorzieningen zijn aangelegd. Deze sport- en beweegvoorzieningen zijn meegenomen in het totaaloverzicht. Niet meegenomen voorzieningen in dit overzicht zijn: wandel- en fietspaden, speeltuinen, natuurgas trapveldjes en waterrijke gebieden waar gesport kan worden. Deze voorzieningen kunnen niet sec aangemerkt worden als beweegvriendelijke openbare ruimte, want deze ruimte dient meerdere doelen dan specifiek sport en bewegen.

Er worden helaas geen huishoudensprognoses gegeven voor de komende 15 jaren. Waardoor het niet mogelijk is om een concrete uitbreidingsopgave te calculeren per wijk en stadsdeel. Met de uitbreidingsopgave streven wij er vooral naar dat er per wijk voldoende kleine wijkvoorzieningen zijn. Uit tabel 4 is te herleiden dat voor een aantal stadsdelen het aantal vierkante meters voor de

kleine wijkvoorzieningen behoorlijk afwijkt van het aantal huishoudens in dat stadsdeel. Gezien de lastigheid van het inzichtelijk maken van de oppervlakte per stadsdeel van deze voorzieningen, geeft dit inzicht ons vooral richting welke stadsdelen prioriteit moeten krijgen. Bij het realiseren van dit aanbod is het van belang dat deze wijkvoorzieningen voor iedere inwoner in de nabijheid aanwezig zijn. Daarnaast is het streven om de grootstedelijke voorzieningen gemeentebreed te verspreiden en deze realiseren op daarvoor geschikte locaties.

Tabel 4 toont op het schaalniveau van de stadsdelen de oppervlaktes van beide type voorzieningen. Hieruit wordt het volgende duidelijk:

- In een aantal stadsdelen wordt de norm van 1000m² kleine wijkvoorzieningen per 1000 huishoudens niet gehaald. Dit is vooral het geval in Zuid, Oude Wijken, Centrum en Haren
- De grootstedelijke voorzieningen zijn niet heel gelijk verspreid. Er is een veel aanbod in Oost en minder aanbod in het centrum.

Voor onze uitbreidingsopgave weten we dus in welke stadsdelen we prioriteit moeten geven wat betreft het uitbreiden van onze kleine wijkvoorzieningen. Daarnaast weten we hoe de grootstedelijke voorzieningen beter over de gemeente verspreid moeten worden.

We zien in verschillende wijken aandacht voor wijkvernieuwing wat kansen biedt voor het meenemen van openbare sport- en beweegvoorzieningen. Dit zou in de noordelijke wijken tot koppelkansen kunnen leiden. Dit geldt ook voor het stadsdeel Oude Wijken, hoewel de structuur van deze wijken en de beschikbare ruimte daar schaars of anders georiënteerd is. Zo zijn er in iedere wijk factoren die invloed hebben op het kunnen realiseren van beweegvoorzieningen in de openbare ruimte. Dit vraagt om maatwerk per wijk en per buurt.

UITBREIDING GROOTSTEDELIJKE VOORZIENINGEN

PUMPTRACKS EN OPENBARE PADELBANEN

Het gebruik van de openbare ruimte is voortdurend in beweging, net als de wensen en behoeften van inwoners die door de jaren heen verandert. Dit leidt tot nieuwe trends en ontwikkelingen op het gebied van sport- en beweegvoorzieningen. Vanuit bewonersinitiatieven en gebiedsteams uit verschillende stadsdelen ontvangen we regelmatig verzoeken voor bijvoorbeeld de aanleg van pumptracks en openbare padelbanen. Bij de aanleg van nieuwe grootstedelijke voorzieningen zijn dit goede mogelijkheden om variatie en unieke voorzieningen aan het totale areaal aan sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte toe te voegen.

URBAN SPORTS

Specifiek voor de Urban Sports voorzieningen, die vaak een wijkoverstijgende of regio-overstijgende functie hebben, weten we vanuit de Urban Sports Agenda concreter waar behoefte aan is. In hoofdstuk 4.2.1 (Binnensport, uitbreiding) noemden we al de Urban Sports Hub, die vooral gezien kan worden als een indoor sportvoorziening. We zouden indoor en outdoor daar echter ook graag aan elkaar willen verbinden.

SKATEN

Er wordt gewerkt aan de realisatie van fase 2 van het stedelijk skatepark in het Stadspark. Met de afronding van fase 2 heeft de gemeente Groningen een volwaardig stedelijk skatepark.

Verder is er de wens om plaza skaten mogelijk te maken. Plaza skaten draait om skaten op een openbaar plein (plaza), op een aansprekende locatie. Denk bijvoorbeeld aan het toevoegen van verschillende skatebare elementen die tevens gebruikt kunnen worden als zitelementen of dienen als kunstobject. We willen deze elementen verplaatsbaar maken, zodat ze de komende jaren op wisselende plekken terug kunnen komen. Dit met het oog op de vele gebiedsontwikkelingen en de kansen om de elementen tijdelijk op aansprekende locaties te plaatsen.

FREERUNNING

Er is behoefte aan een groot en centraal freerunning park in de openbare ruimte. Het enige freerunning park ligt op dit moment aan de Vrydemalaan, maar deze zal de komende jaren verplaatst moeten worden vanwege de herinrichting van het gebied. We onderzoeken of de voorziening in de herinrichting een nieuwe aansprekende plek kan krijgen.

4.3.2 VERVANGING, VERBETERING, VERDUURZAMING

Bij deze opgaven is het van groot belang dat wij integraal samenwerken om tot vervanging, verbetering en verduurzaming van de kleine wijkvoorzieningen te komen. Daarbij zijn koppelkansen vanuit bijvoorbeeld wijkvernieuwing of vervangingsinvesteringen erg belangrijk om samen met de gebruikers tot toekomstbestendige voorzieningen te komen. Hier blijven we de komende tijd samen aan werken.

Voor de grootstedelijke voorzieningen zien we een aantal concrete vervangingsopgaven op ons afkomen. Deze worden hieronder uitgewerkt.

HUIDIGE SKATEPARKEN

Groningen telt op dit moment twaalf skateparken, van zeer wisselende kwaliteit. Het benoemde stedelijke skatepark voorziet in een grote behoefte van de skate community op een grote, centrale plek. Maar ook in de verschillende gebieden is de behoefte naar kwalitatief hoogwaardige skateparken groot. In het Reitdiep en in Haren liggen goede, moderne skateparken. De rest is verouderd en sluit niet meer aan op de wensen en behoefte van de skate community. De komende jaren willen we deze skateparken stap voor stap verbeteren of

vervangen. We kijken hierbij goed naar de spreiding en diversiteit bij deze opgave. Een wens vanuit de skate community is bijvoorbeeld om 'bowl-skaten' mogelijk te maken, dat zou ook kunnen door een bestaand skatepark om te bouwen naar een bowl-skatepark.

TIJDELIJKE VOORZIENINGEN

Daarnaast moet ook rekening gehouden worden met de vervanging van een aantal tijdelijke openbare sport- en beweegvoorzieningen:

- Pumptrack Vinkhuizen: ligt er vanaf moment van realisatie (zomer '25) maximaal zes jaar;
- Mountainbike skillspark Meerstad: ligt er vanaf moment van realisatie (maart '23) vijf tot maximaal tien jaar.
- Mountainboarding park Ulgersmaborg: Deze voorziening zal op termijn verdwijnen op de huidige locatie, vanwege herinrichting van het gebied. De doelgroep heeft inmiddels aangegeven ermee te stoppen, dus is er op dit moment geen behoefte om een nieuwe locatie te ontwikkelen.

MEER INZICHT IN VERVANGING EN VERBETERING DOOR MONITORINGSONDERZOEK

Om sporten en bewegen in de openbare ruimte toekomstbestendig te maken, is het essentieel om inzicht te krijgen in het gebruik en de impact van de beweegvoorzieningen. In samenwerking met een onderzoeksbureau wordt een meerjarig monitoringsonderzoek uitgevoerd bij diverse sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte. Dit onderzoek geeft inzicht in het gebruik, de gebruikers en wensen van de gebruikers.

De antwoorden op deze vragen geven ons inzicht in de richting van de (door)ontwikkeling van de sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte. Als er veel vraag is naar bepaalde type voorzieningen dan kunnen wij die ontwikkelen. Echter, als uit de monitoring blijkt dat voorzieningen te weinig gebruikt worden dan kunnen deze ook anders ingericht worden.

4.4 ZWEMBADEN EN IJSVOORZIENINGEN

Zwembaden en de overdekte ijsvoorzieningen zien wij niet als 'reguliere binnensportvoorzieningen'. De omvang en het gebruik verschilt ten opzichte van gymzalen, sportzalen en sporthallen. Vandaar dat wij apart aandacht besteden aan de (door)ontwikkeling van de zwem- en ijsvoorzieningen. In deze paragraaf schetsen we de benodigde uitbreiding, vervanging, verbetering en verduurzaming van de gemeentelijke zwembaden en de overdekte ijsvoorzieningen.

4.4.1 UITBREIDING

In de gemeente Groningen is 2.683m² overdekt zwembadwater beschikbaar in de gemeentelijke zwembaden Helperzwembad, De Parrel en Sportcentrum Karding. Daarnaast is er zwemcapaciteit in particuliere/commerciële zwembaden of zwembaden die door een stichting worden geëxploiteerd. Van die laatstgenoemde speelt

overdekt zwembad Scharlakenhof een grote rol in de gemeentebrede zwemwatercapaciteit als het gaat om het faciliteren van zwemlessen en zwemverenigingen. Zwembad Scharlakenhof kent een erfpachtconstructie waarbij het zwembad door een stichting wordt geëxploiteerd. Ook speelt openbaar zwembad de Papiermolen een rol in de gemeentebrede capaciteit waar gedurende de zomermaanden aanbod is voor doelgroepen en zwemevenementen.

Uit het Capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties 2024 is gebleken dat wanneer het zwemwateraanbod vergeleken wordt met het zwemwateraanbod uit andere vergelijkbare gemeenten, Groningen relatief veel overdekte zwembaden kent die goed over de gemeente verspreid liggen. Wanneer gekeken wordt naar het aantal vierkante meters overdekt zwemwater per 100 inwoners, scoort Groningen gemiddeld maar wanneer gekeken wordt naar de uitsplitsing per type zwemwater, blijkt dat Groningen ten opzichte van andere gemeenten relatief minder water in de vorm van een 25- of 50 meterbad heeft. Dit type zwemwater wordt voornamelijk gebruikt voor recreatief banen zwemmen, zwemlessen en verenigingsgebruik.

Ten aanzien van de uitbreiding van de zwemcapaciteit is de opgave dat er uitbreiding nodig is van de overdekte zwemwatercapaciteit. In de huidige situatie wordt al krapte ervaren en wanneer daar de bevolkingsgroei, de vergrijzing (zwemmen kan tot op latere leeftijd beoefend worden) en de toegenomen behoefte aan ongebonden sporten bij op worden geteld, wordt duidelijk dat er een uitbreiding van zwemwater nodig is. In het capaciteitsonderzoek is geraamd dat er minimaal 4 extra banen 25-meterbad nodig zijn om in de toekomstige behoefte te kunnen voorzien. Daarbij is nieuwbouw de meest voor de hand liggende mogelijkheid om deze capaciteitsuitbreiding te realiseren. Immers, extra banen toevoegen aan een bestaand zwembad is niet eenvoudig. Uitbreiding van de capaciteit (capaciteit ter grootte van minimaal 4 extra 25 meter banen) ligt daarom het meest voor de hand bij nieuwbouw van het zwembad in Sportcentrum Karding. Omdat er echter in de huidige situatie ook al krapte wordt ervaren, zetten we ons daarnaast ook in om de huidige capaciteit in ieder geval te behouden en zo goed mogelijk te benutten.

Voor het onderdeel ijs is uit het capaciteitsonderzoek gebleken dat er behoefte is aan een extra 30 x 60 ijsvloer bovenop de huidige ijscapaciteit in Sportcentrum Karding. Deze behoefte wordt meegenomen in de variantenstudie nieuwbouw Sportcentrum Karding.

Zowel de uitbreiding van de zwemcapaciteit als de ijscapaciteit is ondergebracht in het project nieuwbouw Sportcentrum Karding dat separaat in de Strategische Investeringsagenda (SIA) is opgenomen. Deze capaciteitsuitbreiding maakt dan ook geen onderdeel uit van deze uitvoeringsagenda.

4.4.2 VERVANGING, VERBETERING, VERDUURZAMING

Voor de vervanging, verbetering en verduurzaming van zwembaden haken we aan op de uitgangspunten (en het tempo) van de vervanging, verbetering en verduurzaming die eerder genoemd zijn bij de binnensportvoorzieningen (paragraaf 4.2).

Naast reguliere beheer-, onderhouds- en vervangingsopgaven speelt verduurzaming een grote rol bij zwembaden. Bij overdekte zwembaden is sprake van een groot energieverbruik en zullen we flink moeten investeren om een maximale bijdrage te leveren aan het energiezuinig maken en het duurzaam opwekken van energie. Door de intrede van de Omgevingswet en het keurmerk 'Veilig en Schoon' worden er strengere normen gesteld aan water- en luchtkwaliteit, incidentregistratie, risicoanalyses, hygiënestandaarden en preventie van verdrinkingen. Dat betekent dat de huidige kwalitatieve doorontwikkeling geïntensiveerd moet worden in de gemeentelijke zwembaden.

Daarnaast is in het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de particuliere zwembaden waar de gemeente een subsidierelatie mee heeft, geconcludeerd dat er een grotere rol van de gemeente nodig is in het beheer, onderhoud en verduurzaming van deze locaties om deze zwemvoorzieningen voor de toekomst te behouden. Dit geldt voor de locaties: Scharlakenhof in Haren, openlucht zwembad De Blinkerd in Ten Boer en openlucht zwembad Hoogkerk.

Daarbij is gebleken dat de huidige staat van zwembad Scharlakenhof dermate slecht is dat nieuwbouw toekomstbestendiger is dan renovatie. Een locatieonderzoek wordt opgestart om te verkennen waar eventuele koppelkansen mogelijk zijn en waar nieuwbouw in Haren het beste gerealiseerd kan worden.

BEOOGDE FASERING

In het vorige hoofdstuk hebben we de opgaven voor de (door)ontwikkeling van onze sportvoorzieningen uiteengezet. In dit hoofdstuk geven we concreter weer hoe deze opgaven de komende jaren gefaseerd worden uitgevoerd en onderbouwen we ook waarom deze fasering gehanteerd wordt. Hierbij geven we de fasering aan in tranches van vier jaren. Voor de eerste twee tranches 2025-2028 en 2029-2032 geven we concreet de projecten per tranche weer. We zien een tranche als een blok aan projecten, waarbinnen er geschoven kan worden in uitvoering. Het is noodzakelijk om enige flexibiliteit te hebben om hiermee in te kunnen spelen op onzekere factoren die het tempo kunnen bepalen (koppelkansen, netcongestie, etc.). Voor de tranches erna (2033-2036 en 2037-2040) geven we een indicatie van aanpak en prioritering die we bij de volgende actualisatie van de uitvoeringsagenda (in 2028) concretiseren voor de volgende tranche.

We maken het onderscheid tussen de eerste twee tranches en de periode daarna, omdat we voor de eerste acht jaar concreet kunnen maken dat deze projecten ook uitgevoerd kunnen worden in de betreffende periode. Hoe verder projecten in de toekomst geraamd zijn, des te lastiger het wordt om te bepalen of het haalbaar is de projecten daadwerkelijk uit te voeren in het beoogde jaar.

In de komende paragrafen geven we eerst de projecten per type voorziening per tranche weer. In paragraaf 5.6 geven we een totaaloverzicht van de projecten per tranche.

5.1 BUITENSPORT

Ten aanzien van onze buitensportvoorzieningen is in hoofdstuk 4 de globale gemeentebrede opgave geschetst. We weten hoeveel vierkante meters buitensport er uitgebreid moeten worden om de beschikbare capaciteit gelijk op te laten lopen met onze bevolkingsgroei. En we weten ook dat er op korte en middellange termijn behoefte is aan hockey-, tennis-, en voetbalvoorzieningen. Ten aanzien van de vervanging, verbetering en verduurzaming beschouwen we de opgave van het buitensportvastgoed (denk hierbij o.a. aan kleedgebouwen) in gezamenlijkheid met het binnensportvastgoed.

5.1.1 UITBREIDING

Door het capaciteitsonderzoek is er gemeentebreed goed inzicht gekregen in de opgaven ten aanzien van de toekomstige vraag naar sportcapaciteit. Er is echter geredeneerd vanuit een gemeentebrede vraag naar sportieve capaciteit en ook een gemeentebreed aanbod hierin. Wat de specifieke vraag in de uitbreidingswijken is, is nog onderbelicht in het capaciteitsonderzoek. Daarnaast zijn ook de bevolkingsprognoses wederom herijkt en het blijkt dat op basis van de huidige cijfers (2025 vastgesteld) de gemeente sneller groeit dan bij het capaciteitsonderzoek werd aangenomen.

De verwachting is dat de beoogde nieuwe sportparken bij De Eems (Meerstad) en De Nieuwe Held vooral sporters aantrekken uit de omliggende wijken. Vanuit onze ambitie dat sportvoorzieningen in de nabijheid zijn voor onze inwoners, is het tevens belangrijk dat er voor de

inwoners van de uitbreidingswijken voldoende sportvoorzieningen ontwikkeld worden. Vandaar dat het ook verstandig is om een verdiepingsslag te maken op het capaciteitsonderzoek en specifiek te kijken naar de verwachte demografische ontwikkeling aan de oost- en westkant van onze gemeente en welke vraag naar buitensportcapaciteit dit oplevert.

In samenwerking met de desbetreffende sportbonden is een verdiepingsslag gemaakt om tot een concretere inschatting te komen hoeveel extra sportieve capaciteit nodig zal zijn. Zowel de KNHB, KNLTB als de KNVB hebben op basis van demografische kenmerken van de uitbreidingswijken een vergelijking gemaakt met soortgelijke wijken in andere stedelijke gemeenten. Daarbij is specifiek rekening gehouden met de huidige en beoogde demografische samenstelling en omvang van de uitbreidingswijken. De bonden ramen de benodigde sportieve capaciteit op basis van de verwachte ledengroei als gevolg van de bevolkingsgroei ten opzichte van 2024. Op basis hiervan zijn de ramingen voor de benodigde extra capaciteit als volgt.

HOCKEY

De KNHB geeft aan dat op dit moment 2,1% van de mensen in Groningen hockeyt. Kijkende naar de demografische opbouw van met name Meerstad e.o. geeft de bond aan dat op basis van referentiegemeenten er potentie zit dat 2,5% van het totale aantal inwoners van onze gemeente kan gaan hockeyen. Zij geven aan dat als er meer velden en clubs komen er meer spreiding is (en dus kortere reisafstand) en er meer mensen gaan hockeyen.

In vergelijkbare wijken als Meerstad (qua demografische gegevens) hockeyt ongeveer 5% van het aantal inwoners. Specifiek voor Meerstad e.o. (oostkant van de gemeente) heeft de KNHB berekend dat er in 2040 behoefte zal zijn aan minimaal 3,6 velden.

De westkant van onze gemeente (De Nieuwe Held en Suikerzijde) kent een demografische opbouw die gelijk is aan het gemiddelde van de gemeente. Hier bedraagt de hockeypotentie rond de 2,1%. Dit resulteert in een veldbehoefte van 2 velden (voor beide wijken die dichtbij elkaar liggen) in 2040. Zie bijlage 2 voor meer informatie over de calculatie.

TENNIS (EN PADEL)

Ook de KNLTB heeft op basis van bevolkingsgroei in Meerstad e.o. en Nieuwe Held/Suikerzijde berekeningen kunnen maken voor de toekomstige behoefte naar tennis en padel. Wij ramen hier ook padel in mee, aangezien deze voorziening versterkend kan werken voor een tennisclub. Er is nog steeds veel vraag naar padel, dus tennisclubs hebben ook behoefte deze voorziening aan te bieden aan hun eigen (en toekomstige) leden.

De KNLTB hanteert voor de calculatie de gemiddelde baandruk voor tennis en padel. Baandruk is een cijfermatige uitdrukking waarmee wordt aangegeven hoeveel personen er in één week gebruik kunnen maken van één tennisbaan. Hiermee is rekening gehouden met een gemiddelde sportparticipatie van 2-3 uur per week (trainingen en wedstrijden). Zie bijlage 3 voor meer informatie over de calculatie.

Voor Meerstad en omstreken resulteert de berekening voor 2040 in een behoefte aan 8 extra tennisbanen, 4 outdoor padelbanen en 1 indoor padelbaan in het gebied.

Voor De Nieuwe Held/Suikerzijde heeft de bond berekend dat er in 2040 behoefte is aan 4 extra tennisbanen, 2 outdoor padelbanen en 1 indoor padelbaan in het gebied.

VOETBAL

Voor de benodigde voetbalcapaciteit hebben we twee berekeningen laten maken: volgens de KNVB-richtlijn en volgens de 'praktische richtlijn'. In het Capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties 2024 (uitgevoerd door Synarchis) is ook een additionele calculatie uitgevoerd op basis van de mogelijkheden in de praktijk, in aanvulling op de KNVB richtlijn. We noemen dit de 'praktische richtlijn'. We leggen kort uit wat het onderscheid is.

KNVB RICHTLIJN

De KNVB heeft op basis van de bevolkingsgroei en CBS-kenmerken en op basis van de huidige voetbalparticipatie in Meerstad en omstreken het verwachte aantal extra spelers berekend. De bond kijkt hierbij naar CBS kenmerken zoals bevolkingsdichtheid, leeftijdsverdeling en opleidingsniveau van alle wijken in Nederland (op dit moment) en leggen daar de huidige voetbalparticipatie

overheen. In de berekening van het extra aantal spelers naar het extra aantal benodigde wedstrijdvelen hanteert de KNVB een aantal uitgangspunten². Zo hanteren zij bijvoorbeeld het uitgangspunt dat er een speelcapaciteit is van 7,5 uur per veld op zaterdag (van 9.00 uur tot 16.30 uur).

TOTALE UITBREIDINGSOPGAVE VOOR HOCKEY, TENNIS, PADEL EN VOETBAL

In de praktijk blijkt dat er (vooral op de zaterdag) langer gespeeld kan worden dan de KNVB heeft opgenomen in haar richtlijn, en zien wij in de praktijk dat er ook daadwerkelijk langer gespeeld wordt. Als hiermee wordt door-gerekend dan heeft dit vooral effect op het aantal beno-digde wedstrijdvelen op zaterdag. In deze praktische richtlijn wordt bijvoorbeeld uitgegaan van het plannen van de eerste jeugdwedstrijd op zaterdag om 8.30 uur³ en kan de laatste wedstrijd op zaterdag rond 18.00 uur starten. Dat betekent niet 7,5 maar 11,0 uur speel-

.....
2 Zie bijlage 4 voor de uitgangspunten van de KNVB voor de
calculatie van de geraamde capaciteitsbehoefte.
3 Wat ook mogelijk is volgens het Handboek Competitiezaken
2023 – 2024 van de KNVB.

capaciteit per zaterdag. Zeker bij kunstgrasvelden (met verlichting) is het mogelijk om langer door te spelen dan 16.30 uur. Daarbij blijkt het in de praktijk ook mogelijk om minder tijd tussen wedstrijden te plannen dan waar in de uitgangspunten van de KNVB mee gerekend wordt. Zie bijlage 5 voor een nadere specificatie van deze calculatie volgens de praktische richtlijn.

Ten slotte moet worden opgemerkt dat de berekening met de huidige bevolkingsprognoses (vastgesteld in 2025) een ander licht doen schijnen op de prognoses uit het Capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties 2024. Met de huidige bevolkingsprognoses blijkt dat volgens de praktische richtlijn er gemeentebreed 7 velden extra nodig zijn in 2040, in vergelijking met 5 velden extra in de hele gemeente in het capaciteitsonderzoek. Wij werken daarom ook verder met deze gemeentebrede raming van 7 extra wedstrijdvelen in 2040.

Schematisch leidt het inzicht van de bonden tot ramin-gen per periode van 4 jaar. De aantallen in tabel 5 zijn totalen, inclusief de velden/banen uit de periode ervoor. In totaal gaat het om de volgende extra velden/banen:

TABEL 5 – TOTALE UITBREIDINGSOPGAVE VOOR HOCKEY, TENNIS, PADEL EN VOETBAL

Capaciteit	2025-2028		2029-2032		2033-2036		2037-2040	
Sport	Oost	West	Oost	West	Oost	West	Oost	West
Hockey ^a	1	1	2	2	3	2	4	2
Tennis ^b	4	2	5	3	7	3	8	4
Padel outdoor ^b	2	1	2	1	3	2	4	2
Padel indoor ^b	1	0	1	0	1	1	1	1
Voetbal (KNVB) ^c	1	1	3	2	6	3	9	4
Voetbal (praktijk) ^d	-	-	-	-	3	3	6	4

- a. Het aantal velden dat volgens de KNHB in de praktijk nodig is. De theoretische raming kan afwijken, zie bijlage 2.
b. Ramingen op basis van richtlijn baandruk KNLTB.
c. Dit is de raming volgens de richtlijn van de KNVB.
d. Dit is de raming volgens ruimere richtlijnen die praktisch haalbaar zijn. Deze ramingen zijn niet gemaakt voor de periode 2025-2032, maar voor de jaren 2035 en 2040. Dit komt doordat Synarchis als uitgangspunt heeft dat ramingen over 10 jaar en verder relevant zijn voor besluitvorming over capaciteitsuitbreiding.

Het valt op dat er een verschil zit van 3 voetbalvelden in ‘Oost’ op basis van de KNVB-richtlijn, in vergelijking met de praktische richtlijn. Dit verschil in prognose wordt deels verklaard door de andere uitgangspunten die gehanteerd worden. Daarnaast is het mogelijk dat de grotere behoefte volgens de KNVB richtlijn verklaart wordt door de wijze waarop de KNVB de bevolkingsgroei in een toename van het aantal spelers, teams en velden heeft vertaald. Zie bijlage 5 voor meer achtergronden bij deze calculaties.

Aangezien wij het belangrijk vinden dat de aanwezige sportieve ruimte zo optimaal mogelijk benut wordt, kij-ken wij met name naar de geraamde voetbalcapaciteit

volgens de praktische richtlijn. We hebben simpelweg de ruimte én de financiële middelen niet om smalle richt-lijnen te hanteren voor het gebruik van onze sportvoor-zieningen. De komende jaren monitoren we hoe de voet-balparticipatie zich gemeentebreed, maar ook specifiek in Meerstad en omgeving, ontwikkeld en blijven we hier-over in gesprek met de KNVB om te bepalen welke capa-citeit er daadwerkelijk nodig is.

Bovenstaande ramingen zijn uitgevoerd tot en met 2040. Wie zien in de bevolkingsprognoses dat er na 2040 ook nog een aanzienlijke groei in het aantal inwoners zal plaatsvinden. Ook na 2040 zullen er extra buitensport-voorzieningen gerealiseerd moeten worden.

TABEL 6 – TOTALE UITBREIDINGSBEHOEFTE OOST- EN WESTZIJDE GEMEENTE + BEOOGDE REALISATIE BUITENSPORT PER TRANCHE

Overall raming	2025-2028	2029-2032	2033-2036	2037 – 2040
Geraamde uitbreiding op basis van verwachte aantal inwoners (Ambitiedocument ^a)	22.449 m²	26.032 m²	24.622 m²	- niet geraamd
Specifieke ramingen ^b				
Hockey	2 velden	2 velden	1 veld	1 veld
Tennis	6 banen	2 banen	2 banen	2 banen
Padel – outdoor	3 banen	Geen extra	2 banen	1 baan
Padel – indoor	1 baan	Geen extra	1 baan	Geen extra
Voetbal – KNVB	2 velden	3 velden	4 velden	4 velden
Voetbal – praktijk ^d			6 velden	4 velden
Totaal	31.912 m²	36.256 m²	38.926 m²	38.426 m²
Beoogde realisatie ^c				
Voetbal Engelbert	1 voetbal – 7.776 m²	1 voetbal – 7.776 m²		
Sportpark De Eems	2 hockey – 11.712 m² 4 tennis – 2.432 m² 4 padel – 1.000 m²		1 hockey – 5.856 m²	1 hockey – 5.856 m²
Sportpark De Nieuwe Held		2 hockey – 11.712 m² 2 voetbal – 15.552 m²		
Totaal	22.920 m²	35.040 m²	5.856 m²	5.856 m²

- a. In het ambitiedocument is geraamd voor de jaren 2027, 2032 en 2037 en dus afwijkend aan de jaartallen van de tranches. Aangezien het ramingen zijn, geven deze nog steeds goede richting voor de jaren 2028, en 2038.
- b. In deze tabel worden de extra velden per tranche aangegeven. Bij elkaar opgeteld komen de totalen overeen met die in tabel 5.
- c. De beoogde realisatie van deze voorzieningen kunnen nog niet met zekerheid worden vastgesteld aangezien de ruimtelijke ontwikkeling van deze voorzieningen nog gaande is. Er kunnen dus ook geen rechten aan deze beoogde realisatie ontleend worden. Beoogde koppelkansen, zoals een extra hockeyveld op Zernike, geven wij nog niet weer aangezien deze plannen zich nog in de verkennende fase bevinden.
- d. Omdat de praktische raming alleen voor 2035 en 2040 is berekend, wordt deze niet meegeteld in de totale veldbehoefte in m² per tranche. Het is denkbaar dat de 6 velden in 2035 gefaseerd per tranche gerealiseerd moeten worden.

BEOOGDE REALISATIE

Naast de nieuwe sportparken bij De Eems en De Nieuwe Held, worden er ook extra voetbalvelden bij VV Engelbert gerealiseerd. Bij de sportparken in De Eems en De Nieuwe Held bevinden we ons in de ideeënfase, waarin we globaal de capaciteit voor georganiseerde buitensport en sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte hebben geraamd.

In tabel 6 op de pagina hiernaast zetten we de verschillende ramingen **per tranche** af tegen de beoogde ruimte die de komende jaren per tranche gerealiseerd kan worden.

De totale gemeentebrede raming voor 2036 was 73.103m², wat wij zien als realistische ondergrens. Op basis van de beoogde realisatie wordt hier van zo’n 63.816m² in 2036 gerealiseerd. Er zou gemeentebreed in 2036 dan nog een tekort van zo’n 9.300m² ontstaan.

Echter, als wij kijken naar de raming van de bonden en wij zouden alle velden en banen volgens hun opgave moeten realiseren, dan zou er in 2036 in totaal 107.094m² aan de oost- en westzijde gerealiseerd moeten worden. Dat zou een tekort betekenen van 43.278m². Corrigeren we de raming van de KNVB met wat volgens de praktische richtlijn mogelijk is, dan scheelt dat 3 extra voetbalvelden en is het tekort nog 19.950m² in 2036. Deze loopt echter wel op naar 2040 aangezien er dan nóg eens een ruime 38.000 m² nodig is. Wij zien dit als de ondergrens omdat er voor de overige sporten (buiten hockey, tennis/padel en voetbal) wellicht ook meer sportieve buitenruimte nodig is bij de uitbreidingsgebieden.

We kunnen dus concluderen dat we op langere termijn in totaal te weinig buitensportcapaciteit kunnen realiseren in de beschikbare ruimte die nu voor sport beschikbaar is. Kijken we specifiek naar het verschil tussen de geraamde behoefte in de verschillende sporten en de beoogde realisatie, dan valt het volgende per sport op:

- We realiseren voldoende hockeyvelden. Er is in totaal behoefte aan 6 velden: 4 aan de oostkant en 2 aan de westkant van de gemeente. In de beoogde realisatie worden deze velden ook in die gebieden gerealiseerd.
- Er zijn in totaal 12 tennisbanen nodig (oost + west). Echter, we kunnen in de huidige beschikbare ruimte 4 banen realiseren in de komende 2 tranches. Voor de tranches daarna zal dan ook gezocht moeten worden naar extra ruimte.

- Er zijn in totaal 6 outdoor padel banen nodig, waarvan we 4 banen aan de oostkant van de gemeente beogen te realiseren in de eerste tranche. Voor de tranches daarna zal dan ook gezocht moeten worden naar extra ruimte.
- Er zijn in totaal 2 indoor padelbanen nodig. Deze hebben wij nog niet geraamd om ergens te realiseren.
- De KNVB raamt op basis van haar uitgangspunten dat er 13 extra wedstrijd velden nodig zijn in 2040. Volgens de praktische richtlijn zijn er 10 extra wedstrijd velden nodig in 2040. Wij beogen 2 velden aan de oostkant en 2 velden aan de westkant van de gemeente te realiseren in de eerste twee tranches. Dat maakt dat er in 2040 nog behoefte is aan minimaal 6 extra wedstrijd velden (praktische richtlijn) tot maximaal 9 extra wedstrijd velden (richtlijn KNVB) waar ruimte voor gevonden moet worden.

Daar waar wij binnen de huidige beschikbare ruimte voor sport niet kunnen voorzien in de geraamde behoefte, is het van belang te kijken naar mogelijkheden om toch extra buitensportvoorzieningen te realiseren. Bij voetbal kan er eventueel gekeken worden naar het ombouwen van natuurgas- naar kunstgrasvelden. Echter, bij de andere sporten is het niet mogelijk de aanwezige voorzieningen nog optimaler te gebruiken. Het is wel mogelijk om te verkennen of bij beoogde ontwikkellocaties wellicht extra buitensportruimte gerealiseerd kan worden. Daarnaast is het ook mogelijk om met omliggende gemeenten het gesprek aan te gaan of er koppelkansen mogelijk zijn in het (mede)gebruik van de buitensportvoorzieningen in de betreffende gemeente, mits de voorziening zich op redelijke reisafstand van de inwoners van de gemeente Groningen bevindt.

Naast de ontwikkelgebieden waar een toename van de behoefte naar buitensport wordt verwacht, zijn er gebiedsdelen waar juist een daling van die behoefte wordt verwacht. Het blijft daarom belangrijk om toekomstige keuzes over uitbreiding van de buitensportcapaciteit altijd in het gemeentebrede perspectief te blijven beschouwen.

Ten slotte is het van belang om te realiseren dat ook na 2040 onze gemeente nog verder groeit. De geschetste opgaven worden dus nog groter dan hier uitgewerkt. Bij een volgende versie van de uitvoeringsagenda (in 2028) hebben we concreter zicht op ontwikkelmogelijkheden in 2033-2040 en de ramingen voor de benodigde capaciteit in 2041-2044.

5.1.2 Vervanging, verbetering, verduurzaming

De uitvoeringsfasering van het buitensportvastgoed is integraal meegerekend en samengevoegd met het binnensportvastgoed. Voor het overzicht geven we de fasering hiervan in paragraaf 5.2.2

5.2 Binnensport

Ten aanzien van onze binnensportvoorzieningen haken we in de fasering deels aan op het uitvoeringstempo van het Scholenplan ‘Gro Up’. Voor de voorzieningen die geen relatie met het onderwijs kennen of in de totale opgave een eigen route volgen, hebben we zelf het uitvoeringstempo bepaald.

5.2.1 Uitbreiding

De geformuleerde opgaven bestaan uit twee extra sporthallen, één extra sportzaal en één (of meerdere) blaashallen.

Bij de ontwikkeling van het nieuwe Sportcentrum Karding is één extra sporthal beoogd (gerealiseerd vanuit het IABB) en bij de ontwikkeling van een MBO-campus op de Suikerzijde is ook een extra sporthal beoogd, maar hier is nog geen dekking voor. Bij Campus Esserberg wordt in samenwerking met De Groningse Schoolvereniging (GSV), het Maartens College en de International School Groningen (ISG) een extra sportzaal gerealiseerd welke vanaf de namiddag/avond door sportclubs

te gebruiken is. Daarnaast zijn wij ook met de hockeyverenigingen in onze gemeente in gesprek om één of meerdere blaashallen te realiseren. Wij hadden één blaashal beoogd, maar door cofinanciering van de clubs en extra subsidies is het wellicht mogelijk om meerdere blaashallen te realiseren. Wij streven ernaar de blaashal(len) in 2025 gerealiseerd te hebben.

Inmiddels is er ook meer duidelijkheid over eventuele koppelkansen met het onderwijs. De grootste kansen om sportzalen of sporthallen te realiseren in combinatie met bewegingsonderwijs liggen bij de middelbare scholen (Voortgezet Onderwijs). In de komende jaren zullen vergelijkbare koppelingen als bij Campus Esserberg ontstaan bij het de CSG Augustinus, het Gomarus College en het Parcival College. Bij de scholenmanifestatie ‘Schoolvoorbeeld’ zijn de eerste verkenningen gestart. Aanvullend hieraan zien wij ook bij het Primair Onderwijs koppelkansen, bijvoorbeeld in De Eems. Nadere uitkomsten en mogelijkheden zullen aan schoolbesturen, college en raad worden voorgelegd via het scholenprogramma ‘Gro-UP’.

We beogen ook een semi permanente sporthal te realiseren in de eerste tranche. Een semi permanente sporthal wordt gerealiseerd voor de duur van 12 – 15 jaar. Een dergelijke sporthal biedt dezelfde mogelijkheden qua gebruik als een ‘reguliere’ sporthal (zonder tribune), maar is goedkoper en sneller te realiseren. Daarbij biedt een semi permanente sporthal meer mogelijkheden qua gebruik (voor meer sporten én voor het PO/VO) dan een blaashal. Ten slotte biedt een semi permanente sporthal de mogelijkheid om makkelijker ingepast te worden in een gebied, de hal kan immers na verloop van tijd weer afgebroken worden zodat ander gebruik van het gebied mogelijk wordt. Een semi permanente sporthal kan op korte termijn voorzien in de capaciteitsbehoefte naar binnensport, maar biedt ook vervangende capaciteit op het moment dat een bestaande sporthal een periode niet te gebruiken is doordat deze vervangen of verduurzaamd wordt. Het is nog niet duidelijk waar een semi permanent sporthal gerealiseerd kan worden.

De geraamde uitbreiding op basis van de groei in het aantal inwoners bestond uit 2 extra sporthallen, 1 extra sportzaal en 1 extra blaashal. Deze uitbreiding lijkt realiseerbaar. Daarnaast wordt er op korte termijn een semi permanente sporthal gerealiseerd en zijn er nog vier

TABEL 7 – TOTALE UITBREIDINGSFASERING BINNENSPOORT PER TRANCHE

Overall raming	2025-2028	2029-2032	2033-2036	2037 – 2040
Geraamde uitbreiding op basis van totale aantal inwoners (Ambitiedocument)	1 blaashal	1 extra sporthal 1 extra sportzaal	1 extra sporthal	- niet geraamd
Beoogde realisatie				
Blaashal(len) hockey	1 of meerdere blaashallen ^a			
Semi permanente sporthal	1 extra sporthal			
Campus Esserberg		1 extra sportzaal ^b		
Sportcentrum Karding		1 extra sporthal ^c		
Suikerzijde			1 extra sporthal ^d	
Koppelkansen PO-scholen		1 extra sporthal/ -zaal		
Koppelkansen VO-scholen		1 extra sporthal/ -zaal	1 extra sporthal/ -zaal	1 extra sporthal/ -zaal

- a. Aangezien er ook nieuwe hockeyvelden gerealiseerd worden op de nieuwe sportparken, is het ook denkbaar dat er in de toekomst meer blaashallen nodig zijn. Dit is echter nog onzeker, maar wij houden hier in de toekomst rekening mee.
- b. Sportzaal bij Campus Esserberg in 2030
- c. Ook al loopt de realisatie van de extra sporthal op Karding via Gro Up en de nieuwbouw van Sportcentrum Karding, gezien de extra gemeentelijke capaciteit geven wij deze sporthal hier wel weer. De nieuwbouw van Sportcentrum Karding wordt gereed verwacht in 2032.
- d. Het is niet duidelijk wanneer de ontwikkeling van een sporthal op Suikerzijde gerealiseerd kan worden. De verwachting is echter dat dit niet op korte termijn zal zijn.

TABEL 8 – BEOOGDE FASERING VERVANGING, VERBETERING EN VERDUURZAMING BINNENSPOORT- EN BUITENSPOORT-VASTGOED

Beoogde realisatie	2025-2028	2029-2032	2033-2036	2037 – 2040
Sporthal vervanging (nieuwbouw) ^a		3 sporthallen	1 sporthal	
Sporthal functioneel verbeteren	1 sporthal		2 sporthallen	
Sporthal verduurzamen				1 sporthal
Sportzaal vervangen	1 sportzaal			
Gymzaal vervanging (nieuwbouw) ^a	1 gymzaal	4 gymzalen	6 gymzalen	3 gymzalen
Gymzaal verduurzaming en functioneel verbeteren	2 gymzalen	3 gymzalen	3 gymzalen	4 gymzalen
Buitensportgebouwen vervangen of verduurzamen en/of functioneel verbeteren	7 gebouwen	6 gebouwen	3 gebouwen	1 gebouw

- a. Dit betreft vervanging van bestaande voorzieningen. Dit is dus geen uitbreiding van het areaal.

mogelijkheden om een extra sporthal of -zaal te realiseren, middels koppelkansen met het PO en VO. Zoals gemeld kan er nog niet met zekerheid gesteld worden dat bij de genoemde VO-scholen daadwerkelijk sporthallen of -zalen gerealiseerd worden. Deze koppelkansen zijn echter zeer reëel en het is onze ambitie om een aantal van deze koppelkansen te verzilveren.

Hoeveel extra sporthallen en/of -zalen gerealiseerd moeten worden hangt van diverse factoren af. Wij zijn hierin afhankelijk van het tempo van 'Gro Up' en de keuzes die daarin gemaakt worden. Daarnaast beschouwen wij de locatie van een nieuwe sporthal/-zaal ook altijd in het gemeentebrede perspectief en is spreiding hierin belangrijk.

5.2.2 VERVANGING, VERBETERING, VERDUURZAMING

Om te komen tot een integrale afweging welke gebouwen als eerste vervangen, verbeterd en/of verduurzaamd moeten worden, is het van belang om de eerder genoemde 4 actielijnen integraal te benaderen. De afzonderlijke fasering ten aanzien van regulier onderhoud, kwalitatieve verbetering, vervanging en verduurzaming is aan elkaar gekoppeld om daarmee tot de meest efficiënte fasering te komen.

Op basis van data-analyses hebben wij verschillende scenario's laten uitrekenen voor de vernieuwing, vervanging en verduurzaming van het sportvastgoed. Deze scenario's geven inzicht in de planning, kosten en CO₂ impact maar houden ook rekening met onder andere wijkenergieplannen, bouwjaar, onderhoudsmomenten, doorlooptijd van het project, pandstrategieën en netcongestie.

Op basis van de verschillende scenario's komen we per type voorziening tot een specifieke fasering:

Op basis van onze analyses weten we welke binnensportvoorzieningen er het slechtste aan toe zijn en kunnen wij ook starten met de vervanging, verbetering en/of verduurzaming. Echter, ook als er gestart wordt met de voorbereidende werkzaamheden, kan er nieuwe informatie beschikbaar komen die maakt dat wij andere keuzes moeten maken voor de uitvoering. Ter illustratie:

De sporthal in Vinkhuizen (Radiumstraat) was onderdeel van een pilotproject waarbij de sporthal onderzocht zou worden in het kader van de 'Routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed'. Uit het onderzoek bleek dat door een combinatie van factoren (gedateerd gebouw, onaantrekkelijke inrichting, constructief niet sterk genoeg en gebruikerswensen) het niet mogelijk was de renovatiestandaard voor verduurzaming te halen. De optelsom van de factoren maakt dat het voor deze sporthal beter is te kiezen is voor (ver)nieuwbouw.

Dergelijke afwegingen gaan wij tegenkomen op het moment dat er daadwerkelijk gestart wordt met de uitvoering van de verschillende projecten. Op dat moment wordt het maatwerk en is er flexibiliteit nodig voor het daadwerkelijk realiseren van de opgaven.

Voor binnensportvoorzieningen geldt tevens dat we nu al weten dat er na 2040 ook opgaven te realiseren zijn. Ten aanzien van de vervanging en verbetering zijn een aantal kleinere panden na 2040 ingepland omdat de eigendomsituatie (en toekomstig nut) van dit vastgoed nog niet is bepaald. Ten aanzien van de verduurzaming weten wij dat in 2050 alle sportgebouwen voldoen aan de renovatiestandaard en aardgasloos zijn. Ook dit zal na 2040 nog aandacht kosten.

Ten slotte, om te kunnen starten met het uitvoeren van deze opgaven is het zeer relevant om te allen tijde voldoende beschikbare binnensportcapaciteit te houden. Vooral inzake de sportzaal- en sporthalcapaciteit, aangezien deze voorzieningen zeer goed gebruikt worden. Indien een sportzaal of sporthal vervangen, verbeterd of verduurzaamd wordt en daardoor weken/maanden/jaren niet gebruikt kan worden, is er vergelijkbare vervangende capaciteit nodig. Dit uitgangspunt heeft ook invloed op de fasering. Er dient eerst extra binnensportcapaciteit gerealiseerd te worden, als wissellocatie (al dan niet semi permanent), om vervolgens het huidige areaal te kunnen vervangen, verbeteren en/of verduurzamen.

5.3 SPORT- EN BEWEEGVOORZIENINGEN IN DE OPENBARE RUIMTE

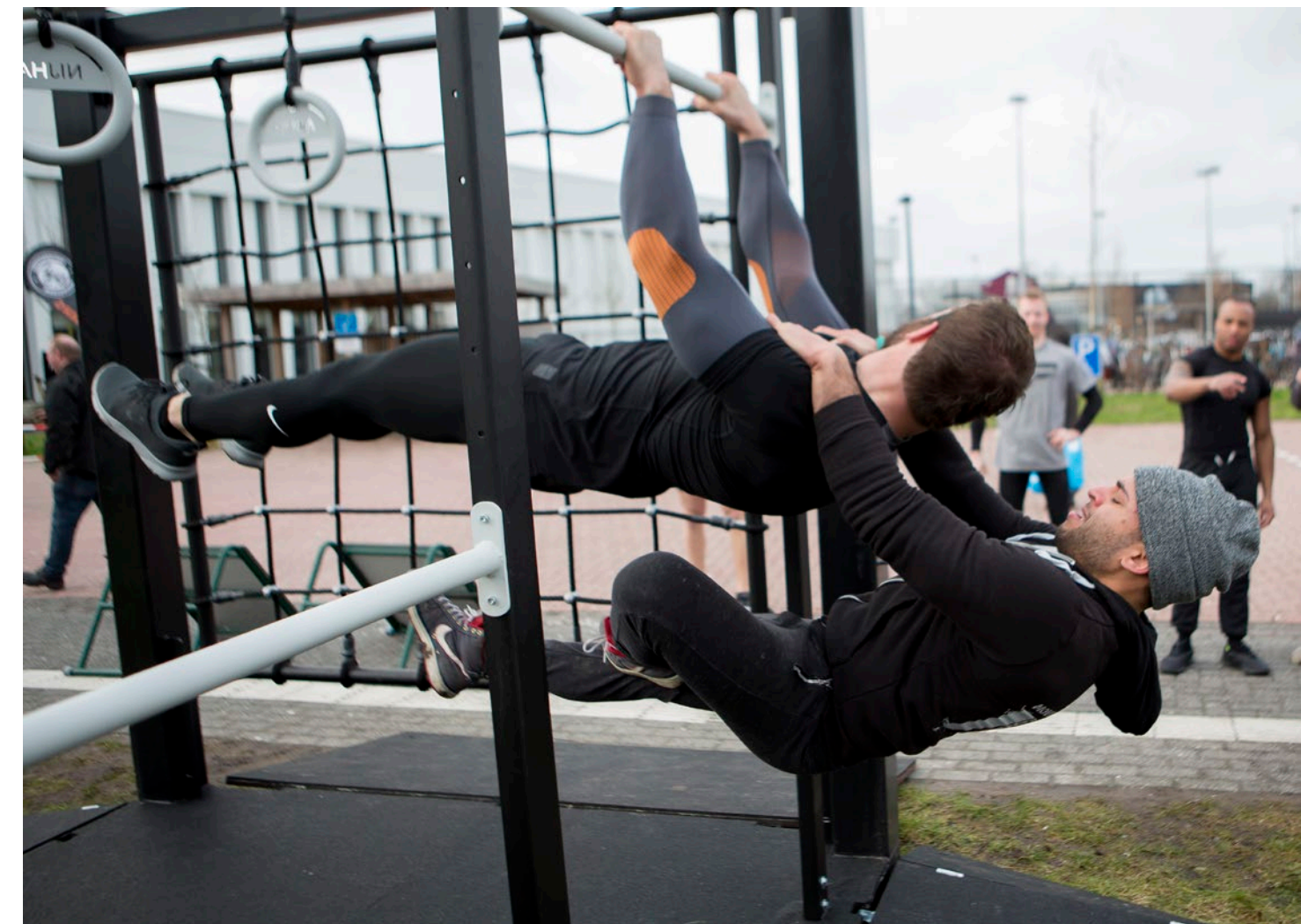
In paragraaf 4.3 hebben we het onderscheid aangegeven tussen de kleinere wijkvoorzieningen en grootstedelijke voorzieningen. In de komende paragrafen geven we zo concreet mogelijk aan welke opgaven ten aanzien van de uitbreiding, vervanging, verbetering en verduurzaming gerealiseerd worden.

5.3.1 UITBREIDING

Onze rol ten aanzien van de uitbreiding van sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte is anders

dan die bij de uitbreiding van de buitensport- en binnensportvoorzieningen. Bij de voorzieningen in de openbare ruimte zijn we veelal geen 'eigenaar' van de voorziening of van de grond, maar zijn wij faciliterend in de totstandkoming. Eigendom, onderhoud en beheer valt vaak onder de reguliere onderhouds- en beheerprogramma's. Dat maakt dus ook dat er in mindere mate sturing gegeven kan worden aan het realiseren van de uitbreidingsopgave, wij zijn immers afhankelijk van externe ontwikkelingen. We zien het echter wel als onze verantwoordelijkheid en rol om, gezamenlijk met stakeholders, de normen ten aanzien van het aantal sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte te realiseren.

We zetten in eerste instantie in op uitbreiding van kleine wijkvoorzieningen in de stadsdelen en wijken waar we achterlopen met het aantal vierkante meters aan openbare sport- en beweegvoorzieningen. Dit zijn de wijken in

de stadsdelen Zuid, Oude Wijken, Centrum en Haren. Hoewel de beschikbare openbare ruimte in stadsdelen zoals Oude Wijken en Centrum beperkt is, streven we ernaar om bij elke kans die zich voordoet, sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte toe te voegen.

Voor stadsdelen Zuid, Haren en West zoeken we actief naar uitbreidingsmogelijkheden. Deze stadsdelen bieden koppelkansen, zoals de aanleg van Suikerzijde in West, die benut kunnen worden voor het realiseren van nieuwe voorzieningen.

Het kunnen realiseren van deze uitbreidingsopgave is complex. Wij zijn hierin afhankelijk van de ruimtelijke mogelijkheden die zich voordoen bij de ontwikkeling van nieuwe wijken en doorontwikkeling (wijkvernieuwing) van bestaande wijken. Dit vraagt om een actieve interne 'lobby' en richting externe stakeholders om de sport- en beweegvoorzieningen tijdig in te passen in de openbare ruimte.

Voor de uitbreiding van de grootstedelijke voorzieningen streven we ernaar de volgende voorzieningen te realiseren:

- Pumptracks: Speciaal aangelegde banen voor fietsen, skaten en steppen. We beogen om iedere 4 jaar één extra pumptrack te realiseren.
- Openbare padelbanen: Padelbanen die vrij toegankelijk zijn voor iedereen. Bij het onderdeel 'buitensport' zijn de padelbanen ook genoemd. We verkennen in hoeverre een aantal van deze banen ook een openbaar karakter kunnen krijgen of dat het nodig is om extra openbare padelbanen te realiseren.
- Urban Sports voorzieningen: Een groot freerunning park en plaza skaten met verplaatsbare skate-elementen. Het is lastig te ramen waar en wanneer deze voorzieningen gerealiseerd kunnen worden. We erkennen de ambitie, maar kunnen nog niet met zekerheid zeggen dat deze voorzieningen gerealiseerd worden.

Deze voorzieningen zijn bedoeld om de diversiteit en toegankelijkheid van sport- en beweegmogelijkheden in Groningen te vergroten, en inspelen op de veranderende wensen en behoeften van de inwoners.

5.3.2 VERVANGING, VERBETERING, VERDUURZAMING

Het Mountainbike Skillspark, Pumptrack Vinkhuizen en Mountainboardingpark moeten op termijn een andere bestemming krijgen. Daarnaast kijken we bij de regulier geplande vervanging of verbetering van sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte altijd naar koppelkansen om een plus te realiseren op de betreffende voorziening. Dit gebeurt ook altijd in afstemming met de betrokken community.

5.4 ZWEMBADEN EN IJSBAAN

5.4.1 UITBREIDING

De geraamde uitbreiding voor zwemcapaciteit (minimaal 4 extra banen 25-meterbad) en uitbreiding van de ijscapaciteit (een extra 3060 ijsvloer) wordt meegenomen in het project nieuwbouw Sportcentrum Kardinge. Dit project kent een eigen fasering waarin de beoogde nieuwbouw in 2032 afgerond kan worden.

5.4.2 VERVANGING, VERBETERING, VERDUURZAMING

Net als bij de binnensport wordt er bij de vervanging, verbetering en verduurzaming van de zwembaden een integrale afweging gemaakt welke zwembaden als eerste vervangen, verbeterd en/of verduurzaamd moeten worden. Op basis van data-analyses hebben wij verschillende scenario's laten uitrekenen voor deze opgaven voor ons sportvastgoed. Op basis van deze data-analyses zetten

we in op onderhoud en verduurzaming van het openluchtzwembad De Blinkerd in Ten Boer in de periode 2025-2028, omdat hier mogelijkheden liggen om tijdens het benodigd onderhoud ook direct te verduurzamen en te voldoen aan gewijzigde wet- en regelgeving. Zoals reeds benoemd bij de opgaven is gebleken uit onderzoek dat de benodigde dekking voor deze investeringen niet volledig door de stichting gedragen kan worden. Hoewel de exploitatie van het zwembad door Stichting BES wordt verzorgd, is het zwembad wel in eigendom van de gemeente en zullen we daar dan ook een grotere rol in moeten gaan spelen. In de periode 2028-2032 wordt gestart met een upgrade van De Parrel, het Helperzwembad en de Papiermolen waarbij een goede afstemming met de overige zwembaden en een goede planning nodig is omdat vervangende capaciteit tijdens deze upgrade een uitdaging vormt. Een verkenning voor nieuwbouw voor zwembad Scharlakenhof wordt de komende periode opgestart waarbij eventuele realisatie in 2029 is geraamd. De snelheid waarmee eventuele nieuwbouw gerealiseerd kan worden hangt af van de uitkomsten van de verkenning en zaken als netcongestie spelen daarnaast ook een belangrijke rol. Ook houden we er rekening mee dat er vervangende capaciteit nodig is in de overige zwembaden ter overbrugging van de periode tot eventueel gereedkomen van nieuwbouw.

5.5 BEPALENDE FACTOREN VOOR TEMPO

In de paragrafen hiervoor is een realistische raming gegeven van de gefaseerde uitvoering van alle opgaven voor de (door)ontwikkeling van onze sportvoorzieningen. In hoeverre deze fasering daadwerkelijk gerealiseerd kan worden is afhankelijk van verschillende factoren. Onderstaande factoren kunnen van grote invloed zijn op het tempo van de uitvoering, maar zijn niet altijd op voorhand goed in te schatten.

TIJDELIJKE CAPACITEITSVERGROTING

Om te kunnen starten met het vervangen, verbeteren en verduurzamen van het sportvastgoed is het noodzakelijk om te allen tijde voldoende beschikbare capaciteit te houden. Vooral inzake de sportzaal- en sporthalcapaciteit, aangezien deze voorzieningen zeer goed gebruikt worden. Er dient eerst extra binnensportcapaciteit gerealiseerd te worden, als wissellocatie (al dan niet semi permanent), om vervolgens het huidige areaal te kunnen vervangen, verbeteren en/of verduurzamen.

KOPPELKANSSEN

In deze uitvoeringsagenda hebben we al een paar keer terug laten komen dat wij in gezamenlijkheid met onderwijshuisvesting de koppelkansen zo goed mogelijk proberen te verzilveren. Dit betekent echter ook dat er meerdere belangen zijn die maken of een (binnen)sportvoorziening daadwerkelijk gerealiseerd kan worden zoals wij dat voor sportclubs het liefste zouden zien. Het gezamenlijk beschouwen van deze mogelijkheden met onderwijshuisvesting is een grote kans, maar er kleeft ook een risico aan. Er kan namelijk op voorhand nog niet met zekerheid bepaald worden wat de omvang van een binnensportvoorziening gaat worden. Echter, wij zijn constructief met elkaar in gesprek en vinden de kansen vele malen zwaarder wegen dan de risico's.

Daarnaast zijn er ook koppelkansen op andere terreinen, bijvoorbeeld ten aanzien van ontwikkelingen in wijkvernieuwing. Ook kan er gedacht worden aan eventuele koppelingen met commercieel sportaanbod (fitness, padel) in het realiseren van nieuwe sportvoorzieningen. Deze kan-

sen maken soms dat het tempo in de planvorming trager is, er dient immers meer afgestemd te worden met anderen. Echter, wij zien hier wel de waarde van in om op deze manier voorzieningen te realiseren die zo goed mogelijk onze inwoners faciliteren te kunnen sporten en bewegen.

NETCONGESTIE / WARMTENET-TRANSITIEPLAN

In een aantal wijken is het een groot probleem dat er geen nieuwe aansluitingen op het stroomnet mogelijk zijn voor 'grootverbruikers'. Een sporthal, sportpark en zwembad zijn bijvoorbeeld een grootverbruiker. Daarnaast speelt in een aantal wijken dat maatschappelijke voorzieningen worden aangesloten op een warmtenet. Indien zich hierin mogelijkheden voordoen om ook sportvastgoed (versneld) hierop aan te sluiten, dan verzilveren wij deze kans.

PERSONELE INZET

Ook de gemeente Groningen heeft als organisatie last van de krapte op de arbeidsmarkt. Het lukt namelijk niet altijd om voldoende geschikte projectleiders te vinden voor onze projecten. Indien er onvoldoende geschikte projectleiders ingezet kunnen worden, heeft dit een vertragend effect op de realisatie van onze projecten.

DOORLOOPTIJD PROJECTEN (2 JAAR, 5 JAAR, 7 JAAR)

De doorlooptijd van projecten is verschillend. Ter informatie, het verduurzamen van een kleedgebouw kost 1 tot 1,5 jaar van voorbereiding tot realisatie, maar het vervangen van een sporthal in totaal zo'n 5 tot 6 jaar. Als er projecten worden uitgevoerd en sportvoorzieningen zijn tijdelijk niet te gebruiken, dan dient de uitvoering goed op elkaar afgestemd te zijn. Het is bijvoorbeeld niet mogelijk om 3 sporthallen tegelijkertijd buiten bedrijf te hebben, ook al zou dat voor het verduurzamen wellicht wel nodig zijn. Deze onderlinge relatie tussen de verschillende projecten is een relevante factor die invloed heeft op de fasering.

VERGUNNINGEN EN PROCEDURES

Deze zijn altijd van invloed op de doorlooptijd van projecten. Vooral bij nieuw te realiseren voorzieningen dienen procedures doorlopen te worden met inspraak van omwonenden en een toets op wet- en regelgeving. Er is op voorhand een globale indicatie van de doorlooptijd in te schatten, maar er kunnen zich altijd onverwachte ontwikkelingen voordoen.

VERANDERENDE WET- EN REGELGEVING

De mondiale, Europese en landelijke politiek kan wispelturig zijn. Daar waar wij bijvoorbeeld uitgaan van Europese wetgeving ten aanzien van verduurzaming (jaarlijks de 'minst duurzame' 3% van het totale aantal panden verduurzamen), zou dit over een paar jaar kunnen wijzi-

gen. Deze wijzigingen zijn niet te voorzien, maar kunnen grote impact hebben op het tempo van, en budget voor, de uitvoering van de projecten.

Voorgenoemde punten geven ons argumenten om te kiezen voor een brede programmatische aanpak in de uitvoer van onze projecten. Er kan namelijk op voorhand een ideale fasering bepaald worden voor de uitvoer van alle projecten, maar er zijn teveel factoren die van invloed zijn op de daadwerkelijke realisatie. Pas als projecten worden voorbereid/opgestart, wordt er meer duidelijk over de (on)mogelijkheden voor de uitvoer. Het is dus van belang om een aantal projecten tegelijkertijd op te starten, zodat als zich ontwikkelingen voordoen er gedifferentieerd kan worden in de daadwerkelijke uitvoer.

TABEL 9 – TOTAALOVERZICHT BEOOGDE REALISATIE (DOOR)ONTWIKKELING SPORTVOORZIENINGEN PER TRANCHE

Beoogde realisatie	2025-2028	2029-2032	2033-2036	2037 – 2040
Uitbreiding buitensport				
Voetbal Engelbert	1 voetbalveld	1 voetbalveld		
Sportpark De Eems	2 hockeyvelden 4 tennisbanen 4 padelbanen		1 hockeyveld	1 hockeyveld
Sportpark De Nieuwe Held		2 hockeyvelden 2 voetbalvelden		
Uitbreiding binnensport				
Blaashal(len) hockey	1 of meerdere blaashallen			
Semi permanente sporthal	1 extra sporthal			
Campus Esserberg		1 extra sportzaal		
Sportcentrum Kardinge		1 extra sporthal ^a		
Suikerzijde			1 extra sporthal ^b	
Koppelkansen PO-scholen ^c		1 extra sporthal/ -zaal		
Koppelkansen VO-scholen ^c		1 extra sporthal/ -zaal	1 extra sporthal/ -zaal	1 extra sporthal/ -zaal
Urban Sports Hub		1 realiseren		
Vervanging, verbetering en verduurzaming vastgoed (binnensport en buitensport)				
Sporthal vervanging (nieuwbouw) ^d		3 sporthallen	1 sporthal	
Sporthal functioneel verbeteren	1 sporthal		2 sporthallen	
Sporthal verduurzamen				1 sporthal
Sportzaal vervangen	1 sportzaal			
Gymzaal vervanging (nieuwbouw) ^d	1 gymzaal	4 gymzalen	6 gymzalen	3 gymzalen
Gymzaal verduurzamen en functi- oneel verbeteren	2 gymzalen	3 gymzalen	3 gymzalen	4 gymzalen
Gymzaal functioneel verbeteren			2 gymzalen	1 gymzaal
Buitensportgebouwen vervangen of verduurzamen en/of functio- neel verbeteren	7 gebouwen	6 gebouwen	3 gebouwen	1 gebouw

5.6 TOTALE FASERING

Op basis van voorgaande fasering per type voorzienin-
gen, kunnen we een totaaloverzicht per tranche maken.
Het is wel van belang om ook hierbij te realiseren dat
deze fasering geen garanties geeft. De bepalende facto-
ren voor het tempo (vorige paragraaf) blijven van invloed
op de daadwerkelijke realisatie.

In tabel 9 is de uitbreiding van zwem- en ijsvoorzienin-
gen niet opgenomen aangezien deze opgave gereali-
seerd wordt in het project nieuwbouw Sportcentrum
Kardinge.

TABEL 9 – VERVOLG

Beoogde realisatie	2025-2028	2029-2032	2033-2036	2037 – 2040
(door)ontwikkeling sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte				
Grootstedelijk				
Pumptrack Vinkhuizen		Herbestemmen		
Mountainbike skillspark		Herbestemmen		
Pumptrack	1 uitbreiden	1 uitbreiden	1 uitbreiden	1 uitbreiden
Freerunning park	Herbestemmen 1 nieuwe locatie			
Plaza skatevoorziening	1 nieuwe locatie			
Kleine wijkvoorzieningen				
Eerste focus op uitbreiding in stadsdelen Zuid, Oude Wijken, Centrum en Haren	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
Gemeentebrede opgave voor minimaal 1000m² per 1000 huis- houdens in een gebied	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
Vervanging, verbetering en verduurzaming zwembaden				
Verbetering en verduurzaming ^e	De Blinkerd	De Parrel Helperbad Papiermolen	De Parrel Helperbad Papiermolen	De Parrel Helperbad Papiermolen
Vervanging		Scharlakenhof		

- a. De nieuwbouw van Sportcentrum Kardinge wordt gereed verwacht in 2032.
- b. Het is niet duidelijk wanneer de ontwikkeling van een sporthal op Suikerzijde gerealiseerd kan worden. De verwachting is echter dat dit niet op korte termijn zal zijn.
- c. Zoals gemeld kan er nog niet met zekerheid gesteld worden dat bij de genoemde VO-scholen daadwerkelijk sporthalen of -zalen gerealiseerd worden. Het is echter wel onze ambitie om een aantal van deze koppelkansen te verzilveren.
- d. Dit betreft vervanging van bestaande voorzieningen. Dit is dus geen uitbreiding van het areaal.
- e. Voor de zwembaden De Parrel, Helperbad en Papiermolen is nader onderzoek nodig wat de concrete fasering wordt.

UITVOERING

6

6.1 GOVERNANCE EN WERKWIJZE

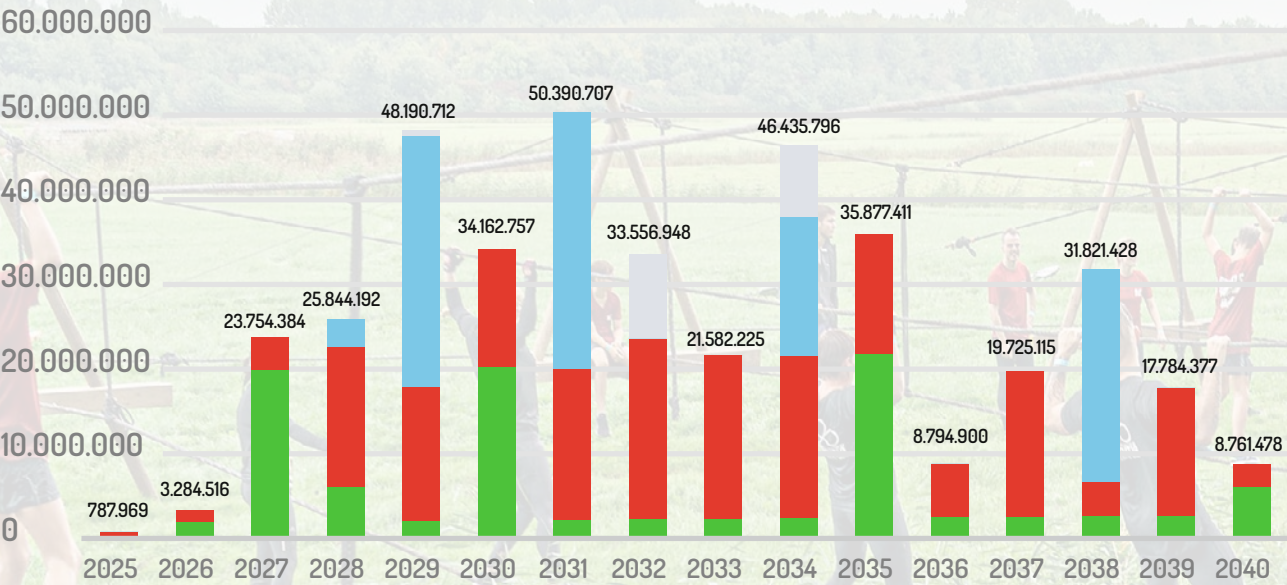
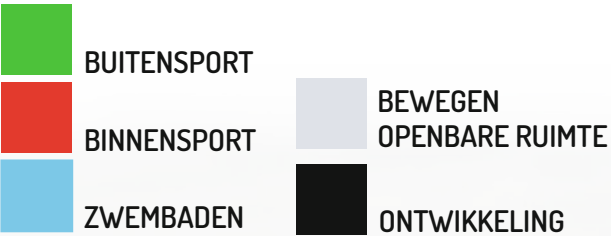
Wij streven naar een brede programmatisch aanpak en aansturing. Zoals eerder genoemd hebben wij in deze uitvoeringsagenda een ideale fasering weergegeven, maar zijn er veel factoren die van invloed zijn op de daadwerkelijke realisatie. Het is dus noodzakelijk om een aantal projecten tegelijkertijd te gaan starten en hier ook krediet voor aan te vragen.

Voor de eerste twee tranches (tot en met 2032) hebben wij een concrete raming weten te maken van alle projecten en bijbehorende kosten (zie 6.2). Voor deze projecten hebben we ontwikkelbudget nodig. Deze budgetten worden niet gelijk geactiveerd inherent aan de systematiek van de SIA, maar hiermee kunnen de plannen wel voorbereid worden en komen wij ook tot een beter inzicht of de voorgestelde realisatie haalbaar is. Zodra er overgegaan wordt tot concrete uitvoering vragen we een specifiek voorbereidingskrediet per project aan bij de raad.

Wij gaan jaarlijks de fasering en uitvoering tegen het licht houden om te bepalen in hoeverre wij op schema lopen. Dit sluit aan op de systematiek van de SIA. Op basis van deze inzichten geven we ook jaarlijks een update per brief aan de raad, die gekoppeld kan worden aan de actualisatie van de SIA.

PARTICIPATIE

Sport- en beweegvoorzieningen zijn specifieke voorzieningen die soms door een specifieke doelgroep gebruikt worden. In de planvorming en uitvoering van de verschillende projecten wordt altijd contact gezocht met de (beoogde) gebruikers en worden zij betrokken bij het project.

FIGUUR 1 – TOTALE INVESTERINGSKOSTEN PER JAAR, PER TYPE SPORTVOORZIENING

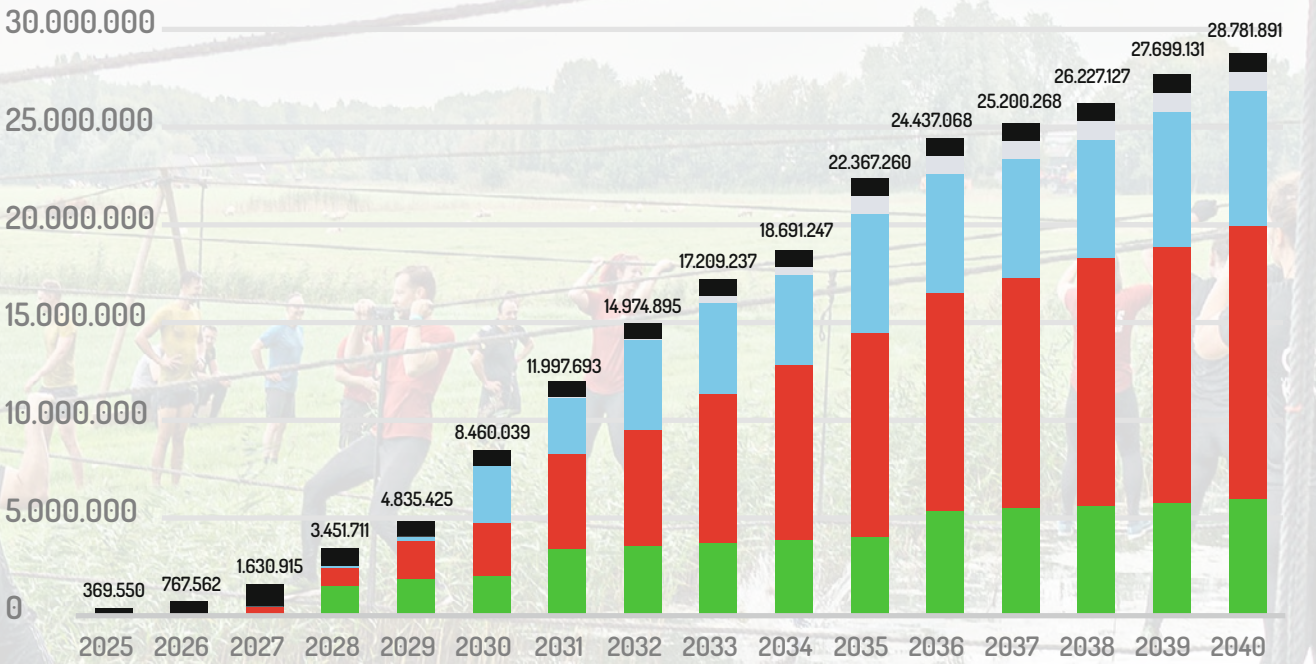
Tijdens de totstandkoming van deze uitvoeringsagenda is meermaals contact geweest met de Adviescommissie voor de Sport in de gemeente Groningen, de Sportkoepel, alsook met diverse sportbonden. Wij vinden het van belang de expertise en inbreng van deze stakeholders actief en doorlopend op te halen. Dat heeft waarde. Wij zullen deze gremia actief blijven betrekken indien het tot uitvoering en herijking van de uitvoeringsagenda komt.

6.2 FINANCIËN

Om alle opgaven te kunnen realiseren gaan we de komende jaren fors investeren in onze infrastructuur. Figuur 1 laat zien welke investeringen er paar jaar nodig zijn om alle beoogde projecten uit te kunnen voeren. In totaal is er tot en met 2040 ruim € 400 miljoen nodig om alle projecten te kunnen realiseren.

Zodra de projecten gerealiseerd zijn, is het ook nodig om voor de exploitatie (afschrijving, gebruikslasten, etc.) middelen beschikbaar te krijgen. Deze middelen zijn zichtbaar in figuur 2.

De uiteindelijke jaarlijkse benodigde bijdrage betrekken we bij de jaarlijkse actualisatie en afweging van de financiële reservering voor de SIA bij het opstellen van de gemeentebegroting. Voor dekking van de benodigde investeringen en exploitatie van de projecten kijken we ook breder dan alleen de gemeentebegroting. Het Rijk geeft bijvoorbeeld periodiek de mogelijkheid om een DUMAVA subsidie aan te vragen die een (kleine) bijdrage kan leveren in de kosten. De uitgangspunten hiervoor passen bij de gekozen aanpak in de routekaart waardoor we ons in zullen zetten om deze in de uitwerking zeker mee te nemen en aan te vragen. Voor onze grote(re) sportvoorzieningen is het wellicht ook mogelijk om Europese subsidies ten behoeve van duurzaming aan te vragen.

FIGUUR 2 – TOTALE EXTRA EXPLOITATIELASTEN PER JAAR, PER TYPE SPORTVOORZIENING. DE CIJFERS ZIJN CUMULATIEF

TOT SLOT

De gezondheid van onze inwoners wordt er niet beter op. We zien ook bij de kinderen en jongeren in onze gemeente de trend (ook landelijk) dat de motorische vaardigheid achteruit holt. Daarnaast worden onze inwoners steeds ouder en is het ook zaak om hen in goede gezondheid oud te laten worden. Om onze huidige en toekomstige inwoners voldoende mogelijkheden te bieden te kunnen sporten en bewegen zijn passende en kwalitatief goede voorzieningen nodig.

In deze uitvoeringsagenda hebben we de fasering geschetst van alle opgaven voor onze sport- en beweegvoorzieningen. Toekomstige ontwikkelingen hebben invloed op zowel de opgaven als de uitvoering hiervan. Dat neemt niet weg dat het kraakhelder is dat we voor een forse opgave staan in de (door)ontwikkeling van onze sportvoorzieningen.

Met de uitbreiding, vervanging, verbetering en verduurzaming van onze sportvoorzieningen geven wij een krachtige impuls aan het Groninger sportlandschap. Wij faciliteren hiermee onze inwoners optimaal om, met plezier, te gaan sporten en bewegen en dat hun leven lang vol te houden.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

BENODIGDE AFMETINGEN

DIVERSE ZAALSPORTEN

- Om **badminton** en **volleybal** te kunnen spelen is een minimale obstakelvrije hoogte van 7m in plaats van 5,5m noodzakelijk. Bij Eredivisie volleybal is de minimale hoogte 9m en bij internationale wedstrijden van volleybal geldt een hoogte van 10m (Europese kampioenschappen) of 12,50m (Olympische Spelen, internationale en wereld-kampioenschappen).
- Wedstrijdruimte **Handbal, Korfbal, Frisbee** en **Floorbal** Speelveld is 20 x 40m, voor handbal en Korfbal, een minimale hoogte van 7m en een obstakelvrije uitloop van 2m rondom. Bij hockey en floorbal mag de zaal 5,5m hoog zijn.
- De afmetingen van het speelveld van **Futsal** zijn minimaal 38m en maximaal 42m in de lengte en minimaal 18m en maximaal 25m in de breedte. De hoogte is minimaal 7m
- Voor de competitiewedstrijden van **Basketbal** gelden de minimale afmetingen zoals hieronder in tabel 10 weergegeven. De minimale hoogte is 7m. In alle gevallen geldt een voorkeur voor een uitloop rondom het veld van minimaal 2m. Voor de competities gelden de regels voor minimale obstakelvrije uitloop zoals in vermeld tabel vermeld. Bij de uitloop (ook tussen twee velden in) rekening houden met de benodigde ruimte voor de spelersbank en de eventuele jurytafels. Dit laatste betekent bij de 28 x 48-sporthal dat, indien er drie basketbalbelijningen zijn aangebracht, er slechts twee velden gelijktijdig voor competitie kunnen worden gebruikt.

TABEL 10 – BENODIGDE VELDAFMETINGEN BASKETBAL PER COMPETITIENIVEAU

Onderwerp	Eredivisie	Promotiedivisie + Eerste Divisie	Tweede Divisie + 1e Klasse	2e Klasse + lager
Veldafmeting	28 x 15 m	26 x 14 m	26 x 14 m	25 x 13 m
Vrije ruimte achterlijn	2,00 m	2,00 m	1,50 m	1,50 m
Vrije ruimte zijlijn	2,00 m	2,00 m	1,00 m	1,00 m

BIJLAGE 2

UITGANGSPUNTEN BEREKENING

VELDBEHOEFTE HOCKEY

De KNHB spreekt in de capaciteits- en prognoseberekeningen niet over normteams. De bond gaat uit van een bepaald aantal benodigde speelrondes per veld: 6 op water (5 als Dames 1 en Heren 1 thuis spelen) en 7 op zand.

Het startmoment van hockeywedstrijden moet liggen tussen 8.30 en 18.00 uur.

Meerstad is qua demografie een wijk die vergeleken kan worden met bijvoorbeeld Leidsche Rijn (Utrecht). Daarom is een vergelijking gemaakt met vergelijkbare nieuwbouwwijken waar een aantal jaar geleden ook nieuwe hockeyverenigingen opgericht zijn (zie tabel 11).

Het middelde percentage hockeyers in deze (vergelijkbare) nieuwbouwwijken: 5,0%

Voor bijna al deze verenigingen geldt dat ze een capaciteitstekort hebben omdat het aantal hockeyers sneller is toegenomen dan van tevoren gedacht. Bij veel verenigingen zijn er weinig uitbreidingsmogelijkheden omdat de ruimte letterlijk vol zit.

Uitgangspunt van de KNHB voor wat het betreft aantal velden is ongeveer 250-300 leden per veld (bij een gelijke verdeling van jeugd en senioren hockeyers).

Op basis van de huidige berekeningen hockeyt op dit moment **2,1%** van de bevolking (5.088 hockeyers op 243.670 inwoners) in de gemeente Groningen. Daarbij is het echter belangrijk om te realiseren dat Groningen maar 2 reguliere hockeyverenigingen heeft (GHBS en Hockeyclub Groningen), uiteraard los van HC Martinus als Hockey Foundation club en GCHC en de Groninger Studs als studentenclubs.

TABEL 11 – HOCKEYPARTICIPATIE IN VERGELIJKBARE WIJKEN (QUA DEMOGRAFISCHE SAMENSTELLING) IN STEDELIJKE OMGEVING VOOR MEERSTAD EN OMSTREKEN

Club(s)	Locatie in Nederland	Aantal inwoners 2024	Aantal hockeyers 2024	% hockeyers	Aantal velden 2024
Fletiomare en Rijnvliet	Utrecht – Leidsche Rijn	49.310	3.258	6,6%	9
Ypenburg	Den Haag – Ypenbrug	26.695	1.067	4,0%	3
IJburg	Amsterdam – IJburg	16.340	1.021	6,2%	3
Eemvallei	Amersfoort – Vathorst	27.000	1.200	4,4%	4
Westerpark	Amsterdam – Westerpark	40.000	1.655	4,1%	4
Weesp	Amsterdam – Weesp	23.595	948	4,0%	3
Muiden	Gooise Meren – Muiden	5.470	285	5,2%	2

Er zijn in de gemeente Groningen en omgeving relatief weinig verenigingen, zeker in vergelijking met steden als Utrecht, Eindhoven en Nijmegen. Alle huidige Groningse verenigingen hebben te maken met een veldcapaciteits-tekort om verder te kunnen groeien.

Op basis van bovenstaande denkt de KNHB dat er in Groningen (zeker richting de komende jaren) zelfs potentieel is om **meer dan 2,1%** van de bevolking te laten hockeyen. Zeker gezien de plannen voor de nieuw te bouwen woningen in Groningen (met name in Meerstad, De Nieuwe Held en Suikerzijde) en de kenmerken van de inwoners in deze wijken.

Uiteraard geldt voor deze potentiële groei wel: mits er geen wachtlijsten zijn, er voldoende capaciteit is en er voldoende verenigingen op fietsafstand zijn. Wanneer er meer hockeyverenigingen opgericht zullen worden, zal hockey beter bereikbaar en dus makkelijker toegankelijk zijn. Naar verwachting zal het percentage hockeyers van de Groningse bevolking dan kunnen groeien naar meer dan 2,1% (bijv. **richting 2,5%** zoals in de gemeente Utrecht waar veel hockeyverenigingen zitten).

Als de hockeybond gemeentebreed gaat rekenen (incl. de uitbreidingswijken), uitgaande van een hockey-potentie van 2,5% dan is er in Groningen op dit moment al behoefte aan (minimaal) 3 extra velden. Dat aantal neemt toe tot 4 extra velden in 2028, 5 in 2032 en (ruim) 6 extra velden in 2036 en 2040.

In tabel 12 is de extra benodigde hockeycapaciteit door de KNHB berekend voor de westelijke (Nieuwe Held en Suikerzijde) en oostelijke (Meerstad e.o.) kant van de gemeente. De KNHB heeft hierbij een theoretische calculatie uitgevoerd, als ook een praktische vertaling hiervan. In de hoofddektst is gebruik gemaakt van de praktische vertaling.

TABEL 12 – GERAAMDE EXTRA HOCKEYCAPACITEIT VOLGENS DE KNHB

Capaciteit	2025-2028		2029-2032		2033-2036		2037-2040	
Sport	Oost	West	Oost	West	Oost	West	Oost	West
Theoretische raming	1,3	1,5	1,8	1,7	2,6	1,9	3,6	2
Nodig in de praktijk	1	1	2	2	3	2	4	2

BIJLAGE 3

UITGANGSPUNTEN

BEREKENING BAANBEHOEFTE

TENNIS EN PADEL

Aan de hand van de participatiegraad en het geschatte aantal inwoners door de jaren krijgen we een duidelijk beeld over de gewenste situatie voor zowel tennis en padel. Let op, voor padel is de participatie een geschatte participatiegraad op basis van onderzoek (Kantar, 2023). De sport zal zich de komende periode ontwikkelen en daarvoor is een juiste balans nodig tussen commercieel (indoor) aanbod en verenigingsaanbod (outdoor) nodig. Er zijn verschillende doelgroepen paddellers, zij die graag ongebonden willen sporten en zij die graag over de as van de vereniging willen spelen, wat toegankelijker en betaalbaarder is.

Op basis van de verwachte baandruk zijn onderstaande berekeningen gemaakt (zie tabel 13). De aantallen in de kolom 'Advies' zijn meegenomen in de ramingen van deze uitvoeringsagenda. Voor meer informatie over het toepassen van de baandruk, zie www.centrecourt.nl.

TABEL 13 – GERAAMDE EXTRA TENNIS- EN PADELCAPACITEIT VOLGENS DE KNLTB

Gemeente Groningen	Aantal Tennisbanen <i>(participatiegraad 2,75%)</i>			Aantal Outdoor padelbanen <i>(participatiegraad 2,5%)</i>			Indoor padelbanen <i>(participatiegraad 2,5%)</i>		
	Minimaal	Advies	Max	Minimaal	Advies	Maximaal	Minimaal	Advies	Maximaal
2028	76,8	92,2	115,3	34,9	41,9	52,4	13,1	15,7	19,6
2032	79,2	95,1	118,9	36,0	43,2	54,0	13,5	16,2	20,3
2036	81,6	97,9	122,4	37,1	44,5	55,7	13,9	16,7	20,9
2040	84,0	100,8	126,0	38,2	45,8	57,3	14,3	17,2	21,5
	Huidig aantal = 84 banen			Huidig aantal = 12 banen			Huidig aantal = 41 banen		
Regio Oost (Meerstad)									
2028	2,9	3,5	4,4	1,3	1,6	2,0	0,5	0,6	0,7
2032	4,1	5,0	6,2	1,9	2,3	2,8	0,7	0,8	1,1
2036	5,4	6,5	8,1	2,4	2,9	3,7	0,9	1,1	1,4
2040	6,6	7,9	9,9	3,0	3,6	4,5	1,1	1,4	1,7
Regio West (Suiker)									
2028	1,5	1,8	2,2	0,7	0,8	1,0	0,3	0,3	0,4
2032	2,1	2,5	3,2	1,0	1,2	1,5	0,4	0,4	0,5
2036	2,7	3,3	4,1	1,3	1,5	1,9	0,5	0,6	0,7
2040	3,4	4,0	5,1	1,5	1,9	2,3	0,6	0,7	0,9

BIJLAGE 4

UITGANGS- PUNTEN

KNVB

BEREKENING

VELDBEHOEFTE

VOETBAL

Wijken die op elkaar lijken wat betreft CBS kenmerken, maar waar relatief weinig voetballers actief zijn worden gezien als wijken met potentie. Ze hebben immers de kenmerken om veel voetballers te hebben, maar er zijn er niet zoveel actief. Dit kan uiteraard uiteenlopende redenen hebben. De aanname bij de doorvertaling naar het verwachte aantal spelers in de toekomst is echter dat de CBS kenmerken ongeveer hetzelfde zullen blijven in de toekomst. Proportioneel blijven in onze uitbreidingswijken de leeftijdscategorieën redelijk gelijk richting 2040, wat maakt dat deze aanname ten aanzien van de overige CBS-kenmerken gedaan kan worden.

Het blijkt dat in Meerstad e.o., maar ook in Nieuwe Held e.o., meer mensen voetballen dan in vergelijkbare wijken elders in het land. Het is een positief gegeven dat er meer mensen voetballen dan elders in het land. Dit betekent dus dat het berekenen van het aantal wedstrijd-velden op basis van de huidige voetbalparticipatie hoger uitvalt dan op basis van de voorspelde voetbalparticipatie. Voor een evenwichtig beeld is het geraamde aantal wedstrijd-velden op basis van voorspelde voetbalparticipatie en huidige voetbalparticipatie uitgerekend door de KNVB, zie tabel 14. Wij hanteren in de hoofdtekst de uitkomsten op basis van de huidige voetbalparticipatie voor de benodigde capaciteit.

Dit leidt tot het volgende inzicht in *totale aantal extra* wedstrijd-velden:

TABEL 14 – TOTALE UITBREIDINGSOPGAVE IN AANTAL WEDSTRIJDVELDEN VOLGENS DE KNVB (CUMULATIEF)

Capaciteit	2025-2028		2029-2032		2033-2036		2037-2040	
Sport	Oost	West	Oost	West	Oost	West	Oost	West
Huidige participatie ^a	1,2	0,8	3,0	2,0	5,7	3,0	8,9	3,8
Voorspelde participatie ^b	1	-0,2	2,7	0,7	5,3	1,5	8,3	2,1

- a. De raming volgens de huidige voetbalparticipatie (hoger dan in vergelijkbare wijken in Nederland).
- b. De raming op basis van de voetbalparticipatie in wijken met vergelijkbare CBS-kenmerken.

In de calculatie van de KNVB zijn het aantal potentiële voetballers vertaald naar het aantal benodigde extra wedstrijd-velden. Voor deze berekening heeft de KNVB een aantal aannames gehanteerd:

- Er moet alleen gekeken worden naar veldvoetbal. Hierdoor wordt de landelijke verhouding 90/10 veld/ futsal toegepast op de voorspelling.
- Het aantal voorspelde voetballers in 2042 wordt verdeeld over de door de gemeente Groningen aangeleverde leeftijdscategorieën op basis van de gemiddelde leeftijdsverhouding van voetballers in heel Nederland.
- Om het aantal teams te bepalen worden de voorspelde spelers evenredig verdeeld over de bestaande leeftijdscategorieën zoals bekend zijn bij de KNVB.
- Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen jongens/ mannen en meiden/ vrouwen.
- Per leeftijdscategorie is er gekeken naar het landelijke gemiddelde teamgrootte o.b.v. teams in heel Nederland.

- Per leeftijdscategorie wordt het aantal teams berekend dat volledig gevuld kan worden met spelers. Voor de spelers die overblijven wordt er gekeken of dit aantal minimaal het aantal spelers is om een wedstrijd te starten. Als dat zo is dan wordt het aantal teams met 1 verhoogd.
- Er wordt bij de berekening uitgegaan van de huidige verhouding zaterdag/zondag (75/25) van senioren-teams in de gemeente Groningen & Midden-Groningen.
- Het benodigde aantal velden wordt berekend voor de piekbelasting op een wedstrijddag op zaterdag. Of dit aantal ook voldoende is om de trainingsbelasting aan te kunnen is o.a. afhankelijk van het soort veld (bijvoorbeeld gras of kunstgras).
- Het aantal velden wordt berekend op basis van de Behoeftebepaling rekentool van de KNVB ([Behoeftebepaling | KNVB](#)).
- In deze rekentool komen wordt op basis van de volgende uitgangspunten de behoefte aan wedstrijd-velden bepaald:
 - **Bruto speeltijd** = netto speeltijd + pauze + wisseltijd (inloop/uitloop)
 - **Netto veldbezetting** = het netto aantal uur dat er effectief op thuisvelden gevoetbald wordt
 - **Bruto veldbezetting** = het aantal uur dat nodig is om alle thuiswedstrijden af te werken
In de berekening wordt ervan uitgegaan dat teams de helft van hun wedstrijden thuis spelen.
 - **Capaciteit wedstrijd-veld**
Bruto speeltijd zaterdag is van 09:00 tot 16:30.
Bruto speeltijd zondag is van 10:00 tot 16:30.
 - **Benodigde wedstrijd-velden** = bruto veldbezetting / capaciteit wedstrijd-veld.
De uitkomst wordt naar boven afgerond. Er wordt geen onderscheid gemaakt in gebruik hoofdveld en overige wedstrijd-velden. De hoogste uitkomst is bepalend voor het aantal benodigde wedstrijd-velden.
 - **Rekening houdend met trainen eveneens op de woensdagmiddag**
 - **Op basis van een seizoen van 36 weken**

BIJLAGE 5

UITGANGSPUNTEN

PRAKTISCHE BEREKENING

VELDBEHOEFT VOETBAL

Het bureau dat ook het Capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties 2024 heeft uitgevoerd (Synarchis), heeft een aanvullende calculatie gedaan op basis van de gegevens van de KNVB.

Synarchis geeft aan dat de KNVB uitgaat van een speelcapaciteit van 7,5 uur per veld op zaterdag (van 9.00 tot 16.30 uur) en 6,5 uur per veld op zondag (van 10.00 tot 16.30 uur). Dit wijkt af van de uitgangspunten van andere buitensporten die ruimere uitgangspunten hebben voor speelcapaciteit. Bij velden met verlichting kan immers prima langer worden doorgespeeld. Dat geldt zeker voor kunstgrasvelden, die minder te lijden hebben onder een intensiever gebruik dan natuurgrasvelden. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de richtlijn van de KNHB en vooral uit de praktijk op de voetbalvelden, waarbij regelmatig tot na 18.00 uur wordt doorgespeeld. Ook het Handboek Competitiezaken 2023 – 2024 van de KNVB zelf bevestigt dit in feite. Daarin staat namelijk dat de eerste jeugdwedstrijd om 8.30 uur mag beginnen en de laatste wedstrijd om 18.00 uur mag beginnen (en dus rond 19.30 mag eindigen). Dat betekent niet 7,5 maar 11,0 uur speelcapaciteit per zaterdag.

Ook voor de trainingscapaciteit hanteert de KNVB een relatief minder ruim uitgangspunt, zowel ten opzichte van andere buitensporten als in vergelijking met de praktijk bij veel voetbalverenigingen. De richtlijn gaat namelijk uit van vier trainingsuren per dag op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag en zes trainingsuren per dag op woensdag. Bovendien ‘telt’ de vrijdagavond in de richtlijn niet mee als capaciteit, op het moment dat minder dan 20% van het aantal normteams van een vereniging op zaterdag haar wedstrijden speelt. Dit komt voort uit de gedachte, dat een team dat op zaterdag een wedstrijd speelt niet op vrijdagavond kan trainen.

De voorbeelden bevestigen dat de planningsrichtlijnen zeker heel bruikbaar zijn om een beeld te krijgen van de verhouding tussen capaciteit en behoefte, maar niet als enige basis voor keuzes en beslissingen over de benodigde buitensportcapaciteit dienen te worden gebruikt. Daarvoor moet ook naar de praktijk worden gekeken. Volgens Synarchis is zeker bij de voetbalsport meer mogelijk dan op basis van de KNVB-richtlijnen in eerste instantie het geval lijkt te zijn.

AANPASSING BEHOEFTEPROGNOSE SYNARCHIS

De veranderingen in de bevolkingsprognose hebben invloed op de prognose van de behoefte aan voetbalvelden, zoals die in het Capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties 2024 door Synarchis is opgesteld. Tabel 15 toont de op basis van de actuele bevolkingsprognose door Synarchis geactualiseerde **gemeentebrede** behoefte aan extra velden ten opzichte van de bestaande situatie. Ter verduidelijking: het aantal benodigde extra velden in 2040 komt niet *boven op* het aantal benodigde extra velden in 2035. In de tabel is onderscheid gemaakt tussen het aantal extra velden dat volgens de KNVB-richtlijn nodig is en het aantal dat op basis van de praktische mogelijkheden c.q. de ‘ruimte’ in die richtlijn nodig is. (Zie voor een toelichting op die ‘ruimte’ paragraaf 9.3 en paragraaf 9.4 van het Capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties 2024). Bovendien is hierbij aangenomen, dat de behoefte grotendeels op de zaterdag en de vrijdagavond ‘drukt’. Indien er in de toekomst meer op zondag wordt gevoetbald, neemt het benodigde aantal extra velden af. Op zondag is immers nog (zeer) veel veldcapaciteit beschikbaar.

TABEL 15 – GEACTUALISEERDE TOEKOMSTIGE GEMEENTEBREDE EXTRA VELDBEHOEFT VOETBAL (SYNARCHIS)

Jaar	2035	2040
Uitbreiding		
- Volgens richtlijn KNVB	7 velden	11 velden
- Volgens praktische richtlijn	5 velden	7 velden

VERGELIJKING PROGNOSES KNVB EN SYNARCHIS

De actuele bevolkingsprognose leidt dus tot een aanpassing van de in het capaciteitsonderzoek vermeldde behoefte aan extra voetbalvelden. Deze kan nu met de actuele behoefteprognose van de KNVB worden vergeleken. Omdat de KNVB geen prognose voor 2035 heeft gemaakt, wordt daarvoor haar prognose van 2036 gebruikt. Voor het doel van dit onderzoek maakt dat niet of nauwelijks uit. De vergelijking betreft de berekening van de benodigde extra veldcapaciteit volgens de KNVB-richtlijn (de berekening op basis van de praktische mogelijkheden c.q. ‘ruimte’ in de richtlijn wijkt immers uiteraard af en wordt daarom niet in deze vergelijking betrokken.)

Zoals eerder is vermeld, maakt de KNVB onderscheid tussen variant op basis van de voorspelde voetbalparticipatie (*minimale variant*) en huidige voetbalparticipatie (*maximale variant*). Beide zijn in tabel 16 met de prognose van Synarchis op basis van de KNVB-richtlijn vergeleken. Net als in de voorgaande tabellen is het aantal extra velden op hele velden afgerond⁴. Uit de tabel blijkt, dat het totale aantal benodigde extra velden volgens Synarchis vrij goed overeenkomt met dat aantal in de *minimale* variant van de KNVB: in 2035 scheelt het weliswaar één veld, maar in 2040 zijn volgens beide prognoses in vergelijking met de huidige situatie 10 extra velden nodig. De verdeling van die velden over de uitbreidingswijken in West en Oost is echter behoorlijk verschillend. De KNVB verwacht namelijk een grotere extra veldbehoefte in Meerdorpen en Meerstad e.o. (gebiedsdeel Oost) en een kleinere extra veldbehoefte in Nieuw-West (gebiedsdeel West).

Het verschil tussen de prognose van Synarchis op basis van de KNVB-richtlijn en de *maximale* variant van de KNVB is groot. Ook daar zit het verschil ten opzichte van de prognose van Synarchis echter in de wijken Meerdorpen en Meerstad e.o.. Het aantal benodigde velden in Nieuw-West is in beide berekeningen immers exact gelijk.

.....
4 In tegenstelling tot in de KNVB-richtlijn is daarbij geen sprake van het standaard afronden naar boven. Een behoefte van 4,01 velden wordt derhalve afgerond naar vier en niet naar vijf velden. Dat geeft namelijk een realistischer beeld.

TABEL 16 – VERGELIJKING TOEKOMSTIGE EXTRA VELDBEHOEFTE VOETBAL UITBREIDINGSWIJKEN GEBIEDSDELEN WEST EN OOST (KNVB EN SYNARCHIS)

Jaar	2035	2040
Uitbreiding		
Volgens KNVB minimaal ^a	7	10
– Nieuw-West	2	2
– Meerdorpen / Meerstad e.o.	5	8
Volgens KNVB maximaal ^b	9	13
– Nieuw-West	3	4
– Meerdorpen / Meerstad e.o.	6	9
Volgens Synarchis	6	10
– Nieuw-West	3	4
– Meerdorpen / Meerstad e.o.	3	6

a. Op basis van de voorspelde voetbalparticipatie
b. Op basis van de huidige voetbalparticipatie

VERTALING BEVOLKINGSPROGNOSE IN BEHOEFTEPROGNOSE

De vergelijking tussen de prognoses van de KNVB en Synarchis leidt tot de conclusie dat de KNVB van een (veel) sterkere extra behoefte in de uitbreidingswijken in gebiedsdeel Oost uitgaat dan Synarchis. Aan de westkant verwacht de KNVB daarentegen een gelijke (maximale variant) of zelfs kleinere (minimale variant) extra behoefte dan Synarchis. Deze verschillen kunnen niet door de actuele bevolkingsprognose worden verklaard. Tussen 2024 en 2034 groeit het aantal inwoners van West naar verwachting immers sterker dan in Meerdorpen en Meerstad e.o. samen (circa 8.100 om circa 7.000 inwoners). Tussen 2024 en 2039 geldt weliswaar het omgekeerde (circa 11.400 om circa 15.000 inwoners), maar het verschil tussen West enerzijds en Meerdorpen en Meerstad e.o. anderzijds is niet van dien aard, dat daarmee kan worden verklaard waarom volgens de KNVB in 2040 in Meerdorpen en Meerstad e.o. vijf of zes meer extra velden nodig zijn dan in Nieuw-West. Dit geldt

overigens ook, indien de groei van het aantal inwoners in de leeftijden die doorgaans niet of nauwelijks (spelend) lid van een voetbalvereniging zijn buiten beschouwing wordt gelaten.

Mogelijk kan een verklaring voor het verschil tussen de KNVB en Synarchis worden gevonden in de wijze waarop de KNVB de bevolkingsprognose in de groei van het aantal spelers, het aantal teams en het aantal velden heeft vertaald. In de toelichting op haar behoefteprognose geeft de KNVB aan, dat zij daarbij de volgende aannames heeft gedaan:

- het gaat alleen om veldvoetbal. Daarom is de landelijke verhouding veld/futsal toegepast;
- het aantal voorspelde voetballers is verdeeld over de door de gemeente Groningen aangeleverde leeftijds-categorieën op basis van de gemiddelde leeftijdsverhouding van voetballers in heel Nederland;
- om het aantal teams te bepalen zijn de voorspelde spelers evenredig verdeeld over de bestaande leeftijdscategorieën, zoals die bekend zijn bij de KNVB;
- er is geen onderscheid gemaakt tussen jongens/mannen en meisjes/vrouwen;
- per leeftijdscategorie is gekeken naar de landelijk gemiddelde teamgrootte;
- per leeftijdscategorie is het aantal teams berekend dat volledig met spelers kan worden gevuld. Voor de spelers die ‘overblijven’ is bekeken of dit aantal minimaal het aantal spelers is om een wedstrijd te starten. Als dat zo is, dan is het aantal teams met één verhoogd;
- de huidige verhouding zaterdag/zondag van senioren-teams in de gemeenten Groningen en Midden-Groningen blijft gelijk;
- het benodigde aantal velden is berekend voor de piekbelasting op een wedstrijddag op zaterdag;
- het benodigde aantal velden is berekend op basis van de rekentool van de KNVB.

Deze aannames/uitgangspunten geven echter nog niet aan, hoe de bevolkingsprognose precies in de groei van het aantal spelers is vertaald. Het is wel duidelijk hoe het aantal spelers vervolgens in het aantal teams is vertaald, want zoals zojuist is aangegeven is daarbij de landelijk gemiddelde teamgrootte per leeftijdscategorie gehanteerd. Uit de berekeningen van de KNVB blijkt, dat dit in de door de KNVB berekende jaren neerkomt op 14 tot 18 spelers per team (afhankelijk van de leeftijdscategorie).

Voor de vertaling van het aantal teams in het aantal benodigde velden heeft de KNVB de rekentool van haar richtlijn gebruikt. Omdat de KNVB geen uitsplitsing van het aantal extra teams over de verschillende leeftijdscategorieën (en speeldagen) beschikbaar heeft gesteld, kan niet worden vastgesteld of die berekeningen correct zijn uitgevoerd. Er mag echter worden aangenomen, dat dit het geval is.

CONCLUSIES

- Op basis van het voorgaande kunnen de volgende conclusies worden getrokken:
- de actuele bevolkingsprognose gaat uit van een sterkere groei van het aantal inwoners in de gebiedsdelen West en Oost in de periode tot en met 2040 dan de bevolkingsprognose 2021;
 - de actuele bevolkingsprognose leidt tot een aanpassing van de eerdere prognose van de behoefte aan extra voetbalvelden. Met name in 2040 zijn meer extra velden nodig dan in het Capaciteitsonderzoek sportaccommodaties op basis van de eerdere bevolkingsprognose werd verwacht;
 - de prognose van Synarchis op basis van de KNVB-richtlijn is redelijk vergelijking met de minimale variant van de KNVB, daar waar het om het totale aantal benodigde extra velden gaat, maar niet voor wat betreft de verdeling tussen de uitbreidingswijken in de gebiedsdelen West en Oost;
 - de maximale variant van de KNVB leidt tot dezelfde prognose als die van Synarchis op basis van de KNVB-richtlijn voor de uitbreidingswijk in gebiedsdeel

West, maar dat geldt niet voor de uitbreidingswijken in gebiedsdeel Oost. Daarvoor gaat de KNVB namelijk van een aanzienlijke sterkere groei van de behoefte uit. Die sterkere groei kan niet door de bevolkingsprognose worden verklaard;

- mogelijk kan de bij het vorige punt vermelde sterkere groei worden verklaard door de wijze waarop de KNVB de bevolkingsgroei in een toename van het aantal spelers, teams en velden heeft vertaald. Het is echter niet duidelijk hoe de vertaling van de groei van het aantal inwoners en het aantal spelers precies heeft plaatsgevonden. De vertaling van het extra aantal spelers in extra aantallen teams en velden is wel helder.

Tot slot worden enkele opmerkingen gemaakt:

- de KNVB gaat voor het bepalen van de toekomstige veldbehoefte uit van haar richtlijn, maar die richtlijn bevat behoorlijk wat 'ruimte'. Het verdient aanbeveling om bij keuzes over uitbreiding van de veldcapaciteit

niet uitsluitend van de KNVB-richtlijn uit te gaan, maar ook naar de mogelijkheden in de praktijk te kijken (die overigens in de bestaande situatie ook al deels door verenigingen worden benut). Dat scheelt namelijk een aantal velden, zo bleek eerder in deze notitie;

- naast de gebiedsdelen waarvoor een toename van de veldbehoefte wordt verwacht, zijn er gebiedsdelen waar juist een daling van die behoefte wordt verwacht. Het verdient derhalve aanbeveling om bij het maken van keuzes over uitbreiding van de veldcapaciteit ook het beeld van de gemeente als geheel in ogenschouw te nemen;
- tussen nu en 2040 kan er veel veranderen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de groei van het aantal inwoners, de verdeling van de behoefte aan voetbalvelden tussen de verschillende speeldagen en de populariteit van de voetbalsport in algemene zin. Dat betekent dat elke prognose met een zekere voorzichtigheid dient te worden benaderd.

UITGAVE

GEMEENTE GRONINGEN,
MEI 2025

ONTWERP

LINE UP BOEK EN MEDIA BV

FOTOGRAFIE

SPORT050

MET SPECIALE DANK AAN

KNVB, KNHB, KNLTB, SYNARCHIS,
ADVIESCOMMISSIE VOOR DE SPORT,
SPORTKOEPEL EN COLLEGA'S VAN
DE GEMEENTE GRONINGEN VOOR
DE GELEVERDE INPUT

